

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววิจิตร เฟื่องฟูตระกูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา

ตุลาคม 2545

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นางสาววิจิตร เฟื่องฟูตระกูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2545

วิจิตร เฟื่องฟูตระกูล. (2545). *เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำแนกตามตัวแปร ระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพ ผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปี ที่ 3 สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพณิชยการ เชตุพน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการบางนา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t -test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย พบว่า

1. เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนใช้เหตุผลด้านการยอมรับในสังคม และด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมาก นอกนั้นใช้เหตุผลด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านความถนัด

และความสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการยอมรับในสังคม และด้านบุคลิกที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคลิกที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการยอมรับในสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการยอมรับในสังคม และด้านบุคลิกที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**RATIONALE FOR DECISION MAKING TO STUDY IN SECRETARIAL
AREA OF VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS UNDER
THE DEPARTMENT OF VOCATIONAL EDUCATION
IN BANGKOK**

AN ABSTRACT

BY

MISS WIJITR FUANGFOOTRAKUL

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University**

October 2002

Wijitr Fuangfootrakul. (2002). Rationale for Decision Making to Study in Secretarial Area of Vocational Certificate Students under the Department of Vocational Education in Bangkok. Master Project, M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

The purposes of this research was to study the rationale for decision making to study in secretarial area of vocational certificate students under the Department of Vocational Education in Bangkok in four aspects : safety and progression, recognition in society, aptitude and interesting and related persons. It compared the rationale for decision making to study in secretarial area of vocational certificate students by grade, college, parent's careers and parent's education.

The samples of the research were 190 students who decided making to study in secretarial area from three colleges : Chetupon Commercial College, Thonburi Commercial College and Bangna Commercial College. A tool used for collecting data was a questionnaire. The statistics was used for analyzing data, which were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance.

The research revealed that :

- 1. The rationale for decision making to study in secretarial area of vocational certificate students under the department of vocational education in Bangkok was at a moderate level in all aspects, recognition in society, aptitude and interesting aspects were at a high level. The others aspects were at a moderate level.*

- 2. There was statistical significant difference level at .05 in all aspect from the secretarial area students with different grade. In analyzing the aspects of safety and progression, aptitude and interesting, there were also statistical significant difference at .05 level. But there were no statistical significant difference in the aspects of recognition in society and related persons.*

- 3. There was statistical significant difference level at .05 in all aspect from the secretarial area students with different college. In analyzing the aspects of safety and progression, aptitude and interesting, related persons, there were also statistical significant difference at .05 level. But there was no statistical significant difference in the aspect of recognition in society.*

4. *There was statistical significant difference level at .05 in all aspect from the secretarial area students with different parent's careers. In analyzing the aspects of safety and progression, aptitude and interesting, there were also statistical significant difference at .05 level. But there were no statistical significant difference in the aspects of recognition in society and related persons.*

5. *There was no statistical significant difference in all aspects from the secretarial area students with different parent's education.*

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นางสาววิจิตร เฟื่องฟูตระกูล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา

ตุลาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิร์ ลิ่มไทย)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิร์ ลิ่มไทย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ผจงศักดิ์ หมวดสง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรกวิน)

วันที่.....เดือนตุลาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการทำสารนิพนธ์จนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง อธิบายให้ผู้วิจัยเข้าใจอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรี ลิมไทย์ ดร.ละเอียด รัชย์เผ่า และอาจารย์สิทธิฐากร ชูทรัพย์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือและกรรมการตลอดจนให้คำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ทั้งในและนอกภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการบางนา และผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนและดูแลห่วงใยผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณพรณพิมล ตรีมงคล คุณมาลัยพร อภิรักษ์ฤทัยกุล อาจารย์วัลลภา จัป ประยงค์ อาจารย์ศราวุฒิ กชภักดี อาจารย์ณภาพรรณ พรหมสุรินทร์ รวมทั้งน้องสาว และน้องชาย เพื่อนรักทุกคน และเพื่อนครูที่วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ตลอดจนผู้ที่ช่วยเหลือทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ และคำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

คุณค่าประโยชน์และความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา บุรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนวทางที่ดี และมีคุณค่าตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

วิจิตร เพ็ญฟูตระกูล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความเป็นมาและการจัดการศึกษาวิชาชีพเลขานุการ.....	8
โครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มวิชาการเลขานุการ.....	10
ความหมายของเลขานุการ.....	11
บทบาทหน้าที่และความก้าวหน้าของเลขานุการ.....	12
ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	49
กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การจัดกระทำข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	71
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	73
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก.....	93
ภาคผนวก ข.....	98
ภาคผนวก ค.....	105
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	107

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับผลการศึกษา สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	56
2	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน.....	57
3	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า โดยรวมและรายข้อ.....	58
4	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านการยอมรับในสังคม โดยรวมและรายข้อ.....	59
5	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความถนัดและความสนใจ โดยรวมและรายข้อ.....	60
6	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยรวมและรายข้อ.....	62
7	ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับผลการเรียน.....	63
8	ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานศึกษา.....	64
9	ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Tukey โดยจำแนกตามสถานศึกษา.....	65

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองศึกษา.....	67
11 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านความถนัดและความสนใจ เป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ <i>Tukey</i> โดยจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง.....	68
12 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	70

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด แม้การศึกษาจะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน แต่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพ และความสามารถตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ของคนที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนได้เต็มตาม ศักยภาพ และมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ ใช้เหตุผลและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ รู้วิธีการและสามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (แผนการพัฒนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8. 2540-2544 : 24)

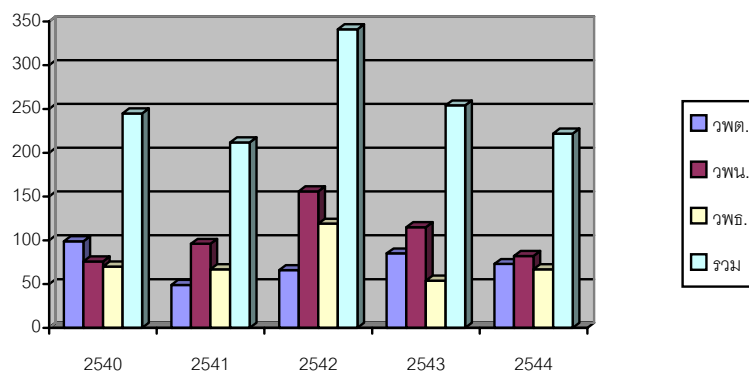
ความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยขณะนี้ คือการที่ทุกส่วนของสังคมจะต้องหันมาร่วมมือกันยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นให้ได้โดยเร็วและในทุกวิถี ซึ่งในอนาคต ผู้ปกครองและนักเรียนจะมีข้อมูลใหม่ประกอบการตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมต่อความต้องการ ไม่จำเป็นว่าสถานศึกษานั้นจะต้องดีที่สุด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลยิ่งขึ้น เห็นแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2541 : 1-4)

กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพให้สามารถผลิตกำลังคนได้อย่างสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ โดยเน้นให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และการปลูกฝังนิสัยในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข พัฒนาผู้เรียนให้มีความรักการทำงาน มีศรัทธา และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะพร้อมมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน เพื่อไม่ให้เป็นการลงทุนโดยเปล่าประโยชน์ (แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 7. 2535-2539 : 1-3) โดยการเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคนให้สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวชุมชน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างมี

เสถียรภาพมั่นคงและสมดุลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งเน้นให้มีคุณภาพเป็นเลิศภายในปี 2550 โดยให้นักเรียน นักศึกษาซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเป็นผู้มีสุขภาพและพลานามัยดีทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ความคิดใฝ่รู้ และสามารถแสวงหาความรู้ มีความสามารถทั้งวิชาการและวิชาชีพ ในระดับสากลเป็นที่ยอมรับและสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ (แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 8. 2540-2544 : 12-15)

การศึกษาวิชาชีพด้านเลขานุการ เป็นวิชาชีพหนึ่งในประเภทวิชาพาณิชยกรรมที่กรมอาชีวศึกษาได้จัดขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการทั้งในภาครัฐและเอกชน จากพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บทบาทของเลขานุการในฐานะผู้บริการสนับสนุนทวีความสำคัญขึ้นเป็นอย่างมากต่อประสิทธิภาพของการบริหารองค์การทั้งในภาครัฐและเอกชน งานเลขานุการเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอนด้านวิชาเลขานุการจำเป็นต้องนำความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเกี่ยวกับกระบวนการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อรวบรวมข้อมูลการสื่อสารกับข้อมูลและสารสนเทศที่เก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์ เรียนรู้หลักการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (กรแก้ว อัจฉรวังษ์. 2537 : 3) งานอาชีพเลขานุการเป็นงานต้องรับผิดชอบขึ้นตรงต่อผู้บริหาร ต้องมีความรู้รอบตัวประสบการณ์และสามัญสำนึก เลขานุการที่ดีมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เลขานุการจะต้องแสดงความสามารถทำให้การทำงานสะดวกและรวดเร็วรู้จักวางตัวให้เหมาะสม ศึกษาหาจุดยืนของนายให้ชัดเจน และปรับตัวให้สอดคล้องกับผู้บริหาร (ประทุมศรี หุตะยานนท์. 2537 : 10) เลขานุการจึงเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นกับทุกหน่วยงาน เพราะเลขานุการเป็นผู้มีส่วนในการทำให้หน่วยงานนั้นดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อยดี และภารกิจขององค์การจะบรรลุได้ตามเป้าหมายอย่างดียิ่ง เลขานุการจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิด ความสำเร็จ ในฐานะที่เลขานุการคือผู้ช่วยผู้บริหารเป็นคู่คิดของผู้บริหาร นักธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จยอมรับว่าเลขานุการคือส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์การ ช่วยเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์การ (จินตนา บุญบงการ. 2533 : 1)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาวิชาการเลขานุการได้ผลิตนักเรียนนักศึกษาให้มีพื้นความรู้สูงขึ้นถึงระดับปริญญาตรี ซึ่งเปิดทำการสอนทั้งในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ในขณะนี้ ปรากฏว่าการจัดการศึกษาวิชาการเลขานุการของทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน มีจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการน้อยลงมาก จากผลของการ รายงานสรุปยอดนักเรียนนักศึกษาทั้ง 3 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยพาณิชยการเชตุพน วิทยาลัย พาณิชยการบางนา และวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี ตั้งแต่ ปี 2540-2544 มีดังนี้

ที่มา : กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องทำอย่างยั้งที่ต้องทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนประจำกลุ่มวิชาการเลขานุการ จึงสนใจที่จะศึกษาว่าอะไรคือเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนทางพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มวิชาการเลขานุการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงานในธุรกิจแห่งยุค สังคมสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการแนะแนวการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 อีกทั้งยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และเป็น

แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาการเลขานุการให้มีคุณภาพและศักยภาพในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จากวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง คือ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำนวน 84 คน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จำนวน 41 คน และวิทยาลัยพณิชยการบางนา จำนวน 65 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 190 คน

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ดังนี้

1.1 ระดับผลการเรียน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00
- 2) คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

1.2 สถานศึกษา แบ่งเป็น 3 วิทยาลัย คือ

- 1) วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
- 2) วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
- 3) วิทยาลัยพณิชยการบางนา

1.3 อาชีพผู้ปกครอง แบ่งเป็น 4 อาชีพ คือ

- 1) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 2) พนักงานบริษัท
- 3) ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- 4) เกษตรกร

1.4 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) ระดับประถมศึกษา
- 2) ระดับมัธยมศึกษา
- 3) ระดับอุดมศึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า
- 2.2 ด้านการยอมรับในสังคม
- 2.3 ด้านความถนัดและความสนใจ
- 2.4 ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มวิชาการเลขานุการ หมายถึง รายวิชาซึ่งจัดเป็นกลุ่มวิชาในสาขาวิชาพณิชยการที่ดำเนินการสอนเกี่ยวกับวิชาการเลขานุการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยพณิชยการ เซดุน พน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการบางนา

2. เหตุผลในการตัดสินใจเรียน หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนใช้ประกอบการพิจารณาเลือกเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการใน 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า หมายถึง โอกาสที่ได้รับจากการประกอบอาชีพในด้านความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงาน รายได้ดี หางานง่าย และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

2.2 ด้านการยอมรับในสังคม หมายถึง ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ยกย่อง มีเกียรติยศชื่อเสียงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ในความสามารถของตนเองจากบุคคลทั่วไป

2.3 ด้านความถนัดและความสนใจ หมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคล และพฤติกรรมความชอบที่แสดงออกเป็นพิเศษของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพเลขานุการ

2.4 ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ เพื่อน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพเลขานุการ

3. ระดับผลการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 โดยคิดจากผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสมในทุกรายวิชาตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 จนถึงภาคเรียนที่ 2 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โดยแบ่งเป็น 2 ระดับคือ

3.1 คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

3.2 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

4. ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดในเรื่องการเรียนและความเป็นอยู่

5. อาชีพผู้ปกครอง หมายถึง ลักษณะประเภทในการทำงานของผู้ปกครองนักเรียนในการเลี้ยงชีพ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

5.1 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ หมายถึง บุคคลที่ทำงานในระบบราชการสังกัดของรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ

5.2 พนักงานบริษัท หมายถึง บุคคลที่ทำงานเป็นลูกจ้างรายวันหรือรายเดือนในหน่วยงานของเอกชน

5.3 ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว หมายถึง บุคคลที่ทำการค้าขายของทุกชนิดหรือทำธุรกิจเป็นของตนเอง

5.4 เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรทุกชนิด

6. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ปกครองนักเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ระดับคือ

6.1 ระดับประถมศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นถึงระดับประถมศึกษาตอนปลาย

6.2 ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

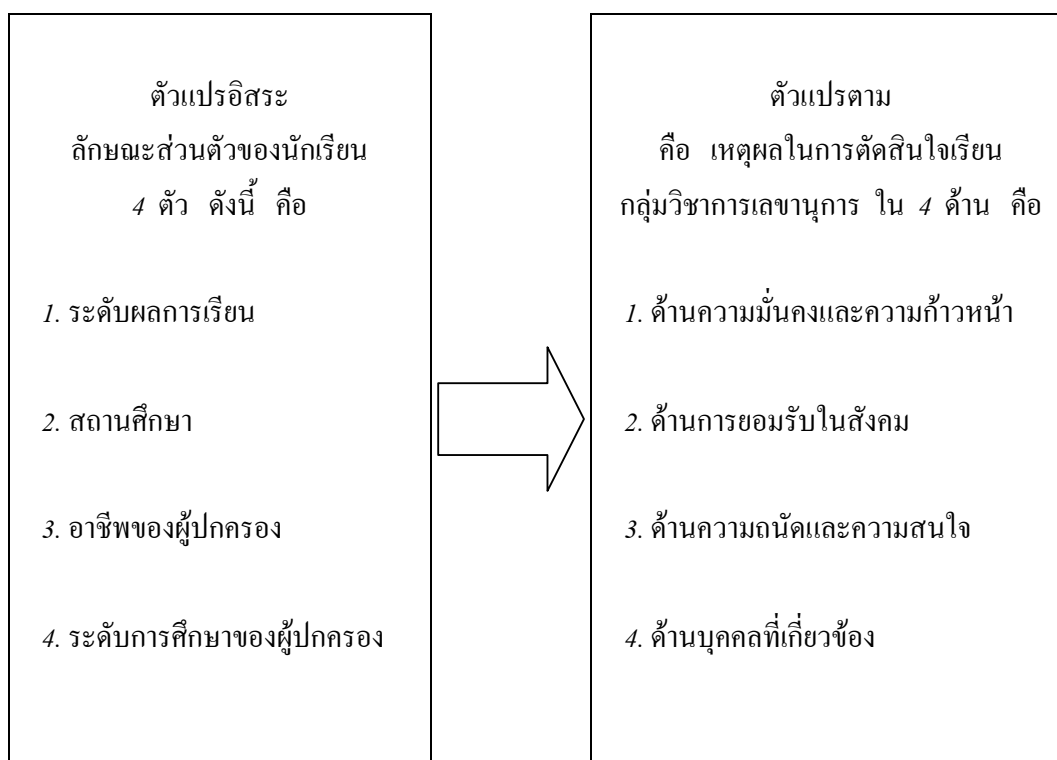
6.3 ระดับอุดมศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุปริญญาถึงระดับปริญญาเอก

7. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ของวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการบางนา

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีระดับผลการเรียนต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีสถานศึกษาต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน
3. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่ผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน
4. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องปัจจัยในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการวิจัยตามลำดับดังนี้คือ

1. ความเป็นมาและการจัดการศึกษาวิชาชีพเลขานุการ
2. โครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มวิชาการเลขานุการ
3. ความหมายของเลขานุการ
4. บทบาทหน้าที่และความก้าวหน้าของเลขานุการ
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาและการจัดการศึกษาวิชาชีพเลขานุการ

วิชาเลขานุการได้มีพัฒนาการของการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 โดยเริ่มเปิดสอนเป็นวิชาชีพสาขาหนึ่งในโรงเรียนพาณิชยการของรัฐบาล และได้ขยายหลักสูตรให้สูงถึงระดับ ปวส. จนถึงในปัจจุบันวิชาเลขานุการได้มีการยอมรับให้เป็นวิชาชีพที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิชาเลขานุการในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาในระดับนี้เริ่มเปิดสอนเป็นแผนกเลขานุการโดยตรง เมื่อปี พ.ศ. 2492 ที่โรงเรียนบพิตรภิมุขในหลักสูตรพาณิชยการของกรมอาชีวศึกษา เปิดรับนักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมปีที่ 6 เรียนต่ออีก 3 ปี โดยเน้นหนักเฉพาะวิชาพิมพ์ดีดไทย พิมพ์ดีดอังกฤษมากกว่าหลักสูตรพาณิชยการสาขาอื่น บังคับเรียนวิชาพื้นฐานของวิชาชีพคือความรู้ทางด้านการเลขานุการ ชวเลขไทย การเขียนจดหมายธุรกิจ เครื่องใช้สำนักงาน และการจัดเก็บเอกสาร เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพได้ทั้งในภาครัฐกิจและภาครัฐบาล ในลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับงานสารบรรณ และงานของเลขานุการระดับต้นที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ต่อมาได้ขยายหลักสูตรสาขานี้ให้สูงขึ้นถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยเปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพาณิชยการ (ปวช.) แผนกเลขานุการ การเรียนการสอนจะเน้นหนักในการฝึกทักษะเกี่ยวกับการพิมพ์ดีดในชั้นสูง การแก้ปัญหาจากร่างที่ย่อยยากซับซ้อนจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงาน ฝึกฝนการเขียนชวเลขไทย หรืออังกฤษในขั้นชำนาญ พร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพ รวมทั้งการฝึกใช้เครื่องใช้สำนักงานมากกว่า

ชนระดับ ปวช. เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถที่พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพในวิชาชีพเลขานุการ นอกเหนือจากหลักสูตรที่เปิดสอนใน โรงเรียนรัฐบาลแล้วยังมีโรงเรียนราษฎร์บางแห่งได้เปิดสอนแผนกนี้โดยตรงคือ โรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชย และยังมีอีกหลายโรงเรียนที่มีได้เปิดสอนเป็นแผนกโดยตรง แต่ได้มีการสอนวิชาพิมพ์ดีดไทย – อังกฤษ ชวเลข และการเลขานุการโดยสอดแทรกไว้ในหลักสูตรอื่น ๆ

2. การจัดการศึกษาวิชาชีพเลขานุการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชน สำหรับการศึกษา วิชาชีพเลขานุการหลักสูตรระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเอกชน ได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรนี้เมื่อปีการศึกษา 2520 ที่มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยพายัพ ในสมัยที่ยังเป็นวิทยาลัยเอกชนนั้นมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยพายัพ ได้เปิดสอนหลักสูตรเลขานุการในระดับประกาศนียบัตรหลักสูตร 3 ปี ต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นระดับอนุปริญญาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเอกชน เมื่อปี พ.ศ. 2515 จนกระทั่ง ขออนุมัติเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีโดยเป็นสาขาวิชาหนึ่งในคณะบริหารธุรกิจ และได้ดำเนินการสอนตามหลักสูตรพร้อมกันทั้ง 3 แห่งเมื่อปี พ.ศ. 2520 และเนื่องจากการขออนุมัติเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยทบวงมหาวิทยาลัยจึงจะสามารถเปิดดำเนินการสอนได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาวิชาชีพเลขานุการระดับปริญญาตรีของแต่ละสถาบัน จึงต้องผ่านการพิจารณาตามหลักเกณฑ์เดียวกัน และมีความคล้ายคลึงกันในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้าง รายละเอียดของเนื้อหาวิชาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรสาขา เลขานุการนั้น เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถรับผิดชอบงานต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถตัดสินใจแทนผู้บังคับบัญชาได้ในระดับหนึ่ง โดยมุ่งเน้นคุณสมบัติเฉพาะวิชาชีพคือ

1. ให้มีทักษะและความชำนาญเกี่ยวกับการใช้พิมพ์ดีดการเขียนชวเลขทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาในการสื่อสารข้อความให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การใช้อุปกรณ์ ภายในสำนักงาน ระบบ การจัดการจัดเก็บเอกสาร

2. มีความรู้ความเข้าใจลักษณะของการทำงานในสำนักงาน และองค์การธุรกิจอย่างแท้จริง

3. มีความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถตัดสินใจอย่างถูกต้องและฉับไว

4. มีพัฒนาการทางด้านทัศนคติของการเป็นเลขานุการที่ดี และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเพื่อพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพในหน้าที่เลขานุการ และพัฒนาตนเองจนถึงเลขานุการระดับบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศรีสุดา สันธิโยธิน. 2540 : 9-11)

2. โครงสร้างหลักสูตรของกลุ่มวิชาการเลขานุการ

โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ ซึ่งจะต้องศึกษารายวิชาจากหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดวิชา ดังนี้คือ

1. **หมวดวิชาพื้นฐาน** มุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดกว้าง มีทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษา และให้มองเห็นความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ กลุ่มวิชาที่เรียนได้แก่ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา และพลศึกษา รวม 30 หน่วยกิต

2. **หมวดวิชาชีพ** แบ่งออกเป็น 4 วิชาชีพ คือ

2.1 **วิชาชีพพื้นฐาน** มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามแนวคิดของประเภทวิชาพาณิชยกรรมในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทยธุรกิจ ธุรกิจทั่วไป การบัญชี / การขาย พิมพ์ดีดไทยเบื้องต้น พิมพ์ดีดอังกฤษเบื้องต้น และคอมพิวเตอร์เบื้องต้น รวม 16 หน่วยกิต

2.2 **วิชาชีพเฉพาะ** มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความชำนาญ เพื่อประกอบอาชีพหรือใช้เป็นพื้นฐานทางการศึกษาชั้นสูงต่อไป กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภค กฎหมายธุรกิจ การบัญชี 2 เทคนิคการขาย พิมพ์ดีดไทยขั้นพัฒนา พิมพ์ดีดอังกฤษขั้นพัฒนา การใช้เครื่องใช้สำนักงาน และโปรแกรมการประมวลผลคำ / รวม 17 หน่วยกิต

2.3 **วิชาชีพเลือก** มุ่งให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ กลุ่มวิชาชีพเลือก ได้แก่ การเลขานุการ เทคนิคการเป็นเลขานุการ การเก็บเอกสาร ขวเลขไทยเบื้องต้น พิมพ์ดีดประยุกต์ 1 พิมพ์ดีดประยุกต์ 2 ขวเลขไทยขั้นใช้งาน ขวเลขไทยประยุกต์ งานสำนักงาน การบันทึกและถอดข้อความ การเตรียมความพร้อมสู่อาชีพเลขานุการ สนทนาภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษสำหรับเลขานุการ คอมพิวเตอร์กับงานสำนักงาน การประชาสัมพันธ์ ความรู้พื้นฐานทาง สื่อมวลชน รวมไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต

2.4 **ฝึกงาน/โครงการ/โครงการวิชาชีพ** เป็นวิชาที่จัดเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพรับจ้างหรืออาชีพตามความสนใจของนักเรียน ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์พิเศษหรืออาจารย์ที่ปรึกษา โดยรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ได้แก่ ฝึกงานโครงการหรือโครงการวิชาชีพ รวม 4 หน่วยกิต

3. **หมวดวิชาเลือกเสรี** เป็นวิชาที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความถนัด กลุ่มวิชาเลือกเสรี ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส พระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา พลศึกษา ความปลอดภัย กฎหมาย เอกสารธุรกิจ คอมพิวเตอร์ นาฏศิลป์และดนตรีไทย นาฏสังคีตนิยม ลูกเสือวิสามัญ และองค์การ

วิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย รวมไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต (กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538.)

3. ความหมายของเลขานุการ

ความหมายของเลขานุการ คำว่า “เลขานุการ” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย แต่โดยรวมแล้วจะมีความหมายคล้ายคลึงและสอดคล้องกันทั้งสิ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 720) ได้ให้ความหมายว่า ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับหนังสือตามที่ผู้ใหญ่สั่ง

สมพงษ์ พุทธเจริญ (ม.ป.ป. : 9) ให้ความหมายว่า “ผู้ช่วยผู้บริหารเป็นผู้มีความสามารถในทักษะทุกเรื่องของสำนักงาน เป็นผู้มีความรับผิดชอบในงานที่ทำอยู่โดยไม่ต้องมีการควบคุมหรือสั่ง เป็นผู้สามารถใช้ความคิดริเริ่มพิจารณาตัดสินใจในขอบเขตแห่งอำนาจที่ได้รับมอบได้อย่างแท้จริง”

อุษณีย์ ตูลาบดี (2538 : 11) ให้ความหมายว่า “ผู้ช่วยผู้บริหารซึ่งมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการดำเนินงานสำนักงาน มีความสามารถที่จะรับผิดชอบโดยไม่ต้องมีการบังคับบัญชาโดยตรง เป็นผู้แสดงความสามารถในการคิดริเริ่ม รู้จักใช้ดุลยพินิจพิจารณา และทำการตัดสินใจภายในขอบเขตแห่งอำนาจของตน”

ทรงสมร กษเลิศ (2524 : 2) ให้ความหมายว่า “ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการติดต่อโต้ตอบสั่งงานแทนผู้บริหารตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดี มีความรับผิดชอบต่องานปฏิบัติงานได้รวดเร็ว มีปฏิภาณไหวพริบ การตัดสินใจดี และที่สำคัญต้องเป็นผู้เก็บความลับได้ดี เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารและทำงานใกล้ชิดกับผู้บริหารมากกว่าคนอื่น ต้องทำงานภายในขอบเขตจำกัด ที่ได้รับมอบหมายจากนายจ้างเท่านั้น”

กมล สุทธิพันธ์ (อ้างอิงจาก *Dictionary of Occupation Title*) ให้ความหมายว่า “บุคคลซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณทั่วไปของสำนักงาน เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้บังคับบัญชา หน้าที่ ได้แก่ ตอบและดูแลเอกสาร งานประจำ งานอำนวยความสะดวก คอยควบคุมดูแลผู้ร่วมงานที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ให้งานของ องค์การธุรกิจแห่งนั้นดำเนินไปด้วยดี”

ในภาษาอังกฤษ คำว่า “เลขานุการ” ใช้คำว่า “Secretary” ซึ่งมาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Secretum” หรือ Secret (ความลับ) ตามศัพท์ เลขานุการคือ ผู้รักษาความลับ การรักษาความลับเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของเลขานุการ (สมพงษ์ พุทธเจริญ.ม.ป.ป.:9)

คำว่า Secretary เป็นที่รวมของอักษรย่อ 9 คำ คือ (สุพัตรา สุภาพ 2538 : 41)

S	=	Sense	ความสำนึกในหน้าที่
E	=	Efficiency	ประสิทธิภาพในการทำงาน

<i>C</i>	=	<i>Courage</i>	กล้าหาญ ทำในสิ่งดี
<i>R</i>	=	<i>Responsibility</i>	ความรับผิดชอบในงานที่มอบหมาย
<i>E</i>	=	<i>Energy</i>	การมีพลังที่จะสร้างสรรค์ผลงาน
<i>T</i>	=	<i>Technique</i>	เทคนิคในการเป็นเลขานุการมืออาชีพ
<i>A</i>	=	<i>Active</i>	ขมีขมันไม่ล่าช้าเพื่องานจะได้เสร็จตามมุ่งหมาย
<i>R</i>	=	<i>Rich</i>	มีคุณธรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง
<i>Y</i>	=	<i>Youth</i>	ความมีชีวิตชีวา

จากคำจำกัดความดังกล่าวสรุปได้ว่า เลขานุการ หมายถึง ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ซึ่งมีความชำนาญงานในสำนักงานเป็นอย่างดีสามารถรับผิดชอบงานในหน้าที่โดยไม่ต้องมีการควบคุมอย่างใกล้ชิดมีความคิดริเริ่มรู้จักใช้ดุลยพินิจพิจารณา และสามารถตัดสินใจในขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ ที่พึงมีหรือได้รับมอบหมาย ทั้งยังเป็นศูนย์กลางของการติดต่อประสานงานและการร่วมมือเพื่อให้งานสำเร็จ

4. บทบาทหน้าที่และความก้าวหน้าของเลขานุการ

ในปัจจุบันทุกวงการ เช่น พ่อค้า แพทย์ นักการเมือง นักการศึกษา ผู้สอนศาสนา รัฐบุรุษ มหาเศรษฐี หน่วยราชการต่าง ๆ ล้วนอาศัยบุคคลที่ทำงานด้านเลขานุการช่วยเหลือในการให้ข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน หรือการประกอบอาชีพส่วนตัว ถ้าผู้รับผิดชอบในงานเลขานุการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ก็จะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้บริหารไปได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจการให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ก็ยังจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เลขานุการจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งและมีความจำเป็นต่องานทุกสาขา ผู้มีชื่อเสียงบางท่านถึงกับกล่าวไว้ว่า “ถ้าเลขานุการทุกคนในโลกนัดหยุดงานโดยพร้อมเพรียงกันแล้ว ธุรกิจทุกอย่างทั่วโลกก็ต้องหยุดชะงักไปด้วย” แสดงให้เห็นถึงบทบาทอันสำคัญของเลขานุการที่มีต่อโลกธุรกิจอย่างกว้างใหญ่ไพศาล เมื่อเป็นเช่นนี้ตำแหน่ง เลขานุการจึงมีอำนาจหลังบัลลังก์ (พงศ์ สุวรรณธาดา : ม.ป.ป.:4) นอกเหนือจากงานประจำแล้วยังคงหมายถึงงานส่วนตัวของผู้บริหารด้วยเช่นกัน ซึ่งเบื้องหลังความสำเร็จของงานนั้น ๆ เลขานุการมีส่วนช่วยด้วยเป็นอย่างมาก เลขานุการมีภาระหน้าที่ตั้งแต่นำผู้ช่วยผู้บริหารไปจนถึงงานหน้าที่เสมียน ต้องรอบรู้สารพัดจนมีผู้กล่าวเปรียบเลขานุการไว้ต่าง ๆ กัน เช่น

เลขานุการเปรียบเสมือนแม่บ้านของกิจการ ต้องดูแลกิจการของสำนักงาน ต้องติดต่อสัมพันธ์กับคนในสำนักงานทุกระดับ ต้องเป็นผู้ประสานงานของหน่วยงาน ต้องติดต่อบุคคล ภายนอก (สมพงษ์ พุทธิเจริญ. ม.ป.ป. :30)

เลขานุการเปรียบเสมือนคอมพิวเตอร์ที่คอยเก็บบันทึกข้อมูลรายละเอียด เป็นนักประชาสัมพันธ์ที่สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับผู้บริหาร เป็นสมองคิดแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ เป็นยามที่จะคอยดูแลเหตุการณ์และความสงบเรียบร้อย เป็นเซฟที่คอยเก็บความลับต่าง ๆ (สาธิต จันทวิภาสวงศ์. 2528 : 171-172)

เลขานุการเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบขึ้นตรงต่อผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีความรู้รอบตัว ประสิทธิภาพและสามัญสำนึกพอสมควร เลขานุการที่ดีมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เกิดผล เพิ่มขึ้น ความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์การธุรกิจส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับเลขานุการ ยิ่งวงการธุรกิจก้าวหน้าขยายออกไปกว้างขวางมากเท่าใด ความจำเป็นและความต้องการของเลขานุการที่มีความสามารถ ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญของเลขานุการว่า “การเสียเลขานุการที่มีความสามารถเท่ากับเสียแขนขาไปเลยทีเดียว” (อุษณีย์ ตูลาปติ. 2538 : 9 :11)

เลขานุการเป็นงานที่มีความสำคัญ งานส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนอื่น เช่น ผู้บริหารของหน่วยงานของตนและหน่วยงานอื่น เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานย่อย ในขณะเดียวกันเป็นผู้ป้อนข้อมูลที่สำคัญให้ผู้บริหาร และเลขานุการยังต้องสามารถดำเนินงานในสำนักงาน หลายประเภท ที่ต้องใช้ความชำนาญทางด้านเทคนิคเพื่อให้งานสำนักงานดำเนินไปอย่างราบรื่นเลขานุการที่ดีต้องเป็นตัวแทนส่วนตัวของผู้บริหารด้วย กล่าวโดยสรุปแล้วเลขานุการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและจำเป็นต่องานอาชีพแทบทุกสาขา (Agnew and others. 1954 : 1)

งานเลขานุการเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งในองค์การ ซึ่งเป็นผู้ช่วยที่ทำให้ผู้บริหารได้รับความสำเร็จเป็นคู่คิด และช่วยแนะนำนายจ้างตัดสินใจงานบางอย่างได้ เลขานุการเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้บริหารเป็นผู้รู้ความลับของสำนักงาน รู้ใจนายจ้าง รู้งานสารพัด โอกาสของเลขานุการในการเลื่อนตำแหน่ง หรือ การเพิ่มรายได้จึงมีมากกว่าผู้ร่วมงานตำแหน่งอื่น ๆ ถ้าเลขานุการมีคุณสมบัติที่เปรียบพร้อมและเหมาะสมเลขานุการที่มีความสามารถและนายจ้างไว้วางใจ มักได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทน เมื่อนายจ้างมีธุระหรือไม่อาจปฏิบัติงานได้ ที่จริงเรื่องความก้าวหน้าของเลขานุการนั้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถและคุณสมบัติของแต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมในการเตรียมตัวของเขานั่นเอง ความพร้อมของเลขานุการที่ควรมีประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความรู้ ซึ่งหมายถึงการได้ศึกษาและฝึกมาอย่างดีเกี่ยวกับงานเลขานุการ เช่น การใช้เครื่องทุนแรงต่าง ๆ อาทิ เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องอัดสำเนา เครื่องจักรลงบัญชี เครื่องคำนวณเลข เครื่องปั๊มเชค เครื่องจำหน่ายซองจดหมาย เครื่องส่งงาน ฯลฯ นอกจากนั้นยังต้องมี ความรู้อย่างดีเกี่ยวกับการจัดเก็บเอกสารทุกชนิด การไปรษณีย์ การโต้ตอบ

จดหมาย จิตวิทยา การสมาคม การเป็นผู้นำ ปัจจุบันงานการประชาสัมพันธ์ มักจะเป็นงานที่เลขานุการควรรู้ด้วย เช่นเดียวกัน

2. **การเตรียมร่างกายให้พร้อม** มีคำกล่าวกันจนเป็นที่ยอมรับว่า “จิตใจที่แจ่มใสอยู่ในเรือนร่างที่สมบูรณ์” (*A sound mind in a sound body*) เนื่องจากเลขานุการต้องติดต่อกับคนทั่ว ๆ ไป ทุกองค์การและทุกระดับชั้น แม้แต่ในสำนักงานของเขา บุคลิกภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญโดยเริ่มตั้งแต่การรักษาสุขภาพทรวดทรง การรู้จักการแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แม้กระทั่งคำพูดและน้ำเสียงก็เป็น เรื่องสำคัญ

3. **การเตรียมใจเพื่องานอาชีพ** เนื่องจากอาชีพเลขานุการเป็นงานที่ยุ่งยากมาก เวลาและสถานที่ที่ปฏิบัติงานจึงไม่ใช่เรื่องจำเป็นบางครั้งต้องทำงานนอกสำนักงานซึ่งอาจเกินเวลาปฏิบัติงานปกติ เลขานุการต้องอดทนและจำยอม ต้องสร้างความรักในอาชีพและเสียสละเพื่องานอาชีพของตน เมื่อพบปัญหาไม่ควรท้อแท้ ต้องร่าเริงแจ่มใส ยอมรับและพร้อมแก้ปัญหา จึงจะเป็นที่ ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชา

4. **รักความก้าวหน้า** เลขานุการต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ เป็นนักคิดและนักค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติมอยู่เสมอมิได้ขาด เรียนรู้จิตวิทยา ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อความเข้าใจพฤติกรรมของผู้อยู่ได้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ปรับปรุงตนเองให้เป็นคนรักการอ่าน รักความก้าวหน้าและเป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

5. **ฝึกตนให้เป็นนักสังเกต** เพราะคนเรามีความแตกต่างกันในทุก ๆ เรื่อง ไม่ใช่เพียงความสามารถที่จะทำเพียงอย่างเดียว พฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากความต้องการขั้นพื้นฐานของแรงจูงใจ การรู้จักสังเกตเปรียบเทียบ หรืออาศัยเหตุการณ์ทำนองเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเป็นข้อกำหนดเปรียบเทียบเพื่อแก้ไขปัญหาก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ผู้มีอาชีพเลขานุการควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ (ศรีสุดา สันธิโยธิน. 2540 : 13 – 15)

โดยธรรมชาติของงานเลขานุการ มักจะต้องร่วมงานกับหัวหน้างานหรือนายจ้างโดยตรง ดังนั้นเลขานุการจึงได้มีโอกาสรับใช้นายจ้างอย่างใกล้ชิด และเป็นผู้ช่วยเหลืองานได้ตามที่ขอร้องซึ่งอาจได้รับการพิจารณาส่งเสริมก่อนตำแหน่งอื่น ลำดับชั้นของเลขานุการมีดังนี้

1. **เลขานุการขั้นต้น** (*Junior Secretary*) หน้าที่โดยตรงและถนัดมากจะได้แก่ งานพิมพ์ติดจดชวเลข จัดสำนักงาน และช่วยเหลือตามที่นายจ้างขอร้อง มีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งเลขานุการขั้นสูงได้ แต่ต้องฝึกฝนและเพิ่มเติมความรู้หรือสร้างเสริมประสบการณ์ในงานเลขานุการให้ลึกซึ้ง ตลอดจนเรียนรู้กิจการภายในองค์การให้ถ่องแท้

2. **เลขานุการขั้นสูง** (*Senior Secretary*) อาจเป็นเลขานุการขั้นต้นที่ได้รับการเลื่อนชั้นเพราะมีความสามารถเหมาะสม หรือเป็นผู้ที่มีใจรักในงานอาชีพเลขานุการและได้รับการศึกษา เล่าเรียน

รวมทั้งฝึกฝนงานอาชีพเลขานุการมาโดยตรง ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวอาจเป็น เลขานุการส่วนตัวหรือเลขานุการประจำแผนกก็ได้ เลขานุการชั้นสูงอาจได้รับเลื่อนขั้นให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นไปเป็นเลขานุการบริหารได้ในที่สุด

3. เลขานุการชั้นบริหาร (Executive Secretary) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่แทนผู้บริหารได้ในบางโอกาสหรือมีส่วนในการบริหารองค์การร่วมกับผู้บริหาร เขาเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารชั้นสูงอย่างมากจนสามารถทำงานสัมพันธ์กับผู้บริหารได้เป็นอย่างดี เลขานุการชั้นบริหารเป็นผู้รอบรู้งานสารพัดตั้งแต่เสมียนชั้นต้นไปจนถึงงานบริหารชั้นสูง โอกาสจะก้าวหน้าย่อมมีมากกว่าพนักงานในตำแหน่งอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน (ศรีสุตา สันธิโยธิน. 2540 : 16-17)

โมนิกา สัจจภูมิ (2534 : 23-26) ได้ให้ข้อคิดว่า เลขานุการที่ดีควรรู้งานของตนเอง และรู้รายละเอียดบริษัทที่ทำอยู่พอสมควรเพื่อจะได้ตอบปัญหาผู้มาซักถาม นอกจากนั้นควรจะรู้ใจนายจ้างสามารถจัดระบบงานไม่ให้ซับซ้อน การให้เข้าพบต้องใช้เวลาพิจารณาพอสมควรมีความกระตือรือร้น ที่จะหาความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตน เพื่อที่จะช่วยงานของนายจ้างอย่างเต็มที่ ไม่ใช่เพียงพิมพ์ดีด และจัดเอกสารเท่านั้น ไม่ควรจำกัดตัวเองเฉพาะงานเลขานุการ แต่ควรทำตัวให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์เสมอทั้งด้านความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นการนำทางให้เลขานุการก้าวไปสู่ การเป็นนักบริหารที่ดีในอนาคต (รัตนา อัสวานวัตร. 2541 : 15)

5. ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของแรงจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่มาเร้าหรือกระตุ้นให้ความต้องการของมนุษย์ได้รับความพอใจและมีผลให้พฤติกรรมของมนุษย์บรรลุเป้าหมาย โดยปราศจากภัยอันตรายหรือสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจไปได้

เครื่องล่อ (Incentives) เป็นสิ่งซึ่งมาล่อเพื่อจะนำให้มนุษย์ไปถึงจุดมุ่งหมาย เมื่อใดก็ตาม ที่ความต้องการของสิ่งมีชีวิตและเครื่องล่อเวียนมาบรรจบกันจะทำให้เกิดภาวะการจูงใจเกิดขึ้น

จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ (Goal) คือ เป้าที่จะทำให้การกระทำพฤติกรรมถึงจุดหมายปลายทาง อันมีผลทำให้แรงขับเคลื่อน

แรงผลักดัน (Stimulus) หมายถึง เงื่อนไขซึ่งมีผลต่อความพร้อมในการเริ่มกระทำพฤติกรรมของมนุษย์ แรงผลักดันนี้สามารถเกิดขึ้นได้จากสภาวะทางร่างกายของสิ่งมีชีวิต

ซุลลิแวน (Sullivan) มีความเห็นว่า สาเหตุที่สิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะมนุษย์เกิดความเครียด ความ
 อึดอัดใจ เนื่องมาจากความต้องการของอินทรีย์ทั้งหลาย และผลของความต้องการนี้ทำให้เกิดความ
 กัดค้ำขุ่น ในการที่จะลดความต้องการทำได้โดยการพยายามสร้างให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในสภาพ
 หรือในสภาวะที่เป็นอยู่ในขณะนั้นขึ้น

อีริก ฟรอมม์ (Erich Fromm) กล่าวถึงความต้องการสำคัญของมนุษย์ คือ

1. ความต้องการที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
2. ความต้องการที่จะเป็นมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าที่จะเป็นสัตว์โลก

ธรรมดา

3. ความต้องการที่จะเป็นส่วนเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์ในโลก เพื่อจะได้เกิดความรู้สึก
 เป็นส่วนหนึ่งของโลก

4. ความต้องการที่จะเลียนแบบ ซึ่งความรู้สึกที่จะเลียนแบบนี้เกิดขึ้นจากความต้องการ ที่
 จะเป็นส่วนหนึ่งของคนหนึ่งคนใด ไม่ใช่เพียงคน ๆ หนึ่งเท่านั้น

5. ความต้องการที่จะมีความคงทนและมั่นคงเกี่ยวกับการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น

เมอร์เรย์ (Murray) ให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการไว้ว่า ความต้องการเป็นสิ่งที่ถูกสร้าง
 ขึ้นและใช้แทนแรงผลักดัน ทำให้เกิดการกระทำ เกิดการรับรู้ ความต้องการนี้ในบางครั้งจะถูกกระตุ้น
 โดยตรงจากกระบวนการของสิ่งบางสิ่งในร่างกาย แต่บ่อยครั้งก็เกิดขึ้นจากแรงกดดันของสังคมแวดล้อม
 ภายนอก ความต้องการนี้บางครั้งก็จะมีพลัง บางครั้งก็จะอ่อนแรงลง

เมอร์เรย์ สรุปให้เห็นถึงความต้องการของมนุษย์ซึ่งมนุษย์ทุกคนมี โดยแยกให้เห็นละเอียดลง
 ไปดังนี้คือ

1. ความต้องการในการที่จะยอมแพ้ ยอมรับผิด ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ และการ
 ลงโทษ
2. ความต้องการในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งยากลำบาก พยายามที่จะเอาชนะอุปสรรค ทั้ง
 ปวงหรือสิ่งกีดขวางต่าง ๆ พยายามที่จะนำชัยชนะมาให้ตัวเอง
3. ความต้องการที่จะเอาใจ และทำให้ผู้อื่นรักใคร่ มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง พยายาม
 สร้างความสนิทสนมใกล้ชิดและสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
4. ความต้องการที่จะเอาชนะสิ่งกีดขวางทั้งปวง ด้วยการใช้ความรุนแรงการต่อสู้ แก่
 แก่น การทำร้ายร่างกายหรือการฆ่าฟันกัน
5. ความต้องการในการที่จะเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวางทั้งปวง หรือความต้องการที่จะต่อสู้ดิ้น
 รน เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง
6. ความต้องการในการที่จะพ้นจากความลำบาก และความล้มเหลวต่าง ๆ การที่จะเอาชนะ
 ความพ่ายแพ้และความกลัวต่าง ๆ โดยการสร้างความมานะพยายามขึ้น

7. ความต้องการในการที่จะป้องกันตัวเองจากคำวิพากษ์วิจารณ์ การดำเนินคดีป้องกันตัวเองให้พ้นจากการกระทำความผิด และความล้มเหลวต่าง ๆ เป็นต้น
8. ความต้องการในการที่จะยอมรับนับถือ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่อาวุโสกว่า
9. ความต้องการในการที่จะควบคุมผู้อื่น ใช้อิทธิพลหรือคำสั่งให้ผู้อื่นกระทำตาม
10. ความต้องการในการที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นเห็นและได้ยินเกี่ยวกับตน ต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นแปลกใจ ตกใจ สนุกสนาน หรือขบขัน เป็นต้น
11. ความต้องการที่จะพ้นจากการถูกดำเนินคดีหรือลงโทษ
12. ความต้องการที่จะพ้นจากความอับอายทั้งหลาย
13. ความต้องการที่จะให้ความเมตตาสงสาร และความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องการที่จะช่วยผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายทั้งปวง
14. ความต้องการที่จะจัดของทุกอย่างให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความประณีต และความเหมาะสมต่าง ๆ
15. ความต้องการที่จะสนุกสนาน โดยไม่มีวัตถุประสงค์ใดแอบแฝง ต้องการหัวเราะและรับฟังเรื่องตลกขบขันเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียด
16. ความต้องการที่จะแยกตนเองออกจากความทุกข์ทั้งปวง หรือจากบุคคลอื่นความต้องการเมินเฉยต่อสิ่งทั้งปวง
17. ความต้องการที่จะให้ความประสงค์ของตนเองบรรลุจุดหมาย โดยการที่จะให้ผู้อื่นสนใจ เห็นใจ หรือเกิดความสงสารขึ้น ต้องการให้ผู้อื่นรัก ดูแลเอาใจใส่ รักษาพยาบาลช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางปฏิบัติให้ ต้องการคนดูแลและอยู่ใกล้ชิด
18. ความต้องการที่จะเสาะแสวงหาหรือตอบปัญหาต่าง ๆ
19. ความต้องการที่จะบรรยาย อธิบาย แสดงหรือชี้ให้เห็นรายละเอียดต่าง ๆ
20. ความต้องการที่จะสร้างหรือจัดระบบของต่าง ๆ ให้ดี
21. ความต้องการสิ่งต่าง ๆ และความต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งนั้น ๆ
22. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของตนเอง
23. ความต้องการที่จะอนุรักษ์เก็บรวบรวมหรือซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ
24. ความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง มีเอกลักษณ์ของตนเองไม่ซ้ำแบบคนอื่น
25. ความต้องการความสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น
26. ความต้องการการสรรเสริญเยินยอ และต้องการให้ผู้อื่นเคารพและยอมรับ
27. ความต้องการที่จะเชื่อ เห็นด้วย และยอมรับบุคคลอื่น
28. ความต้องการที่จะเก็บหอมรอมริบ สะสม และประหยัด

ทฤษฎีการจูงใจในทัศนของกลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ ได้อธิบายว่า กระบวนการของจิตไร้สำนึก (*Unconscious Motives*) ผลักดันให้มนุษย์ทำพฤติกรรมโดยมนุษย์ไม่รู้ตัว กลุ่มจิตวิเคราะห์เป็นกลุ่มที่กล่าวถึง สัญชาตญาณในรูปของพลังงาน ที่ผลักดันพฤติกรรมมนุษย์โดยสัญชาตญาณ 2 ชนิดคือ สัญชาตญาณในการมีชีวิตและสัญชาตญาณความตาย (*The life and Death Instincts*) ที่มีผลผลักดันพฤติกรรมมนุษย์ตลอดชีวิต ฟรอยด์ได้อธิบายกระบวนการทางจิต โดยแบ่งจิตมนุษย์ออกเป็น 3 ส่วน คือ อิด (*Id*) อีโก้ (*Ego*) และซูเปอร์อีโก้ (*Super Ego*) อิด เป็นแรงผลักดันไร้สำนึก เกิดจากองค์ประกอบของสัญชาตญาณทั้ง 2 ชนิด สัญชาตญาณชีวิตผลักดันให้กระทำการที่เกิดความสุข ในทัศน ของฟรอยด์ คือความสุขทางกาย อันได้แก่ กามารมณ์ (*Sex*) หลีกเลียงความทุกข์ทั้งปวง อีโก้ เป็นพลังจิตที่รับสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาติ เป็นตัวตอบสนองความต้องการของอิด และเป็นตัวทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอิดและซูเปอร์อีโก้ อีโก้จะอยู่ภายใต้ความควบคุมของ ซูเปอร์อีโก้ ซึ่งเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และเป็นพลังจิตที่มีมโนธรรม ที่บังคับให้อิดและอีโก้มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ของสังคม ดังนั้นอีโก้จึงมักจะประสบปัญหา ในการที่จะต้องทำตามแรงผลักดันของอิด โดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งกันกับซูเปอร์อีโก้ที่ควบคุมอยู่ จึงทำให้อีโก้เกิดความตึงเครียดและวิตกกังวล ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้อีโก้พยายามที่จะหาทางป้องกันตนเอง ด้วยการใช้ กลวิธีการปรับตัว (*Defense Mechanism*) ซึ่งจะทำให้ความตึงเครียดและความวิตกกังวลน้อยลง

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้ จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ตนเอง และจากผลของการวิเคราะห์ จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นแรงจูงใจ ที่ผลักดันให้เขาทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนอีกด้วย

ทฤษฎีการจูงใจของแอลเดอร์เฟอร์

แอลเดอร์เฟอร์ (*Alderfer, 1969*) ได้เสนอทฤษฎี *ERG* โดยอาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีของมาสโลว์และจากการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ แอลเดอร์เฟอร์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. **ความต้องการดำรงชีวิต (Existence Needs)** หรือ *E* ความต้องการในกลุ่มนี้จะเกี่ยวข้องกับความต้องการทางร่างกาย และปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ซึ่งเทียบได้กับความต้องการทางร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงตามทฤษฎีของมาสโลว์
2. **ความต้องการสัมพันธ์ (Relatedness Needs)** หรือ *R* เป็นความต้องการทางสังคมที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ความต้องการกลุ่มนี้เทียบได้กับความต้องการสังคม และความต้องการยอมรับนับถือในตามทฤษฎีของมาสโลว์

3. **ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) หรือ G** เป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนตามศักยภาพสูงสุด เทียบได้กับความต้องการความสำเร็จสูงสุดแห่งตนและความต้องการยอมรับนับถือในตนเองตามทฤษฎีของมาสโลว์

ทฤษฎีการจูงใจของแมคคิลเลนด (Achievement Motivation)

แมคคิลเลนด (David McClelland) และคณะ ได้เสนอทฤษฎีความต้องการที่มีความสัมพันธ์กับทฤษฎีการเรียนรู้ โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่าการต้องการเป็นการเรียนรู้ได้รับมาจากการมีประสบการณ์ในวัฒนธรรมนั้น ๆ ความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้เหล่านี้จะเป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สถานการณ์และจูงใจให้ไปสู่เป้าหมาย คนที่มีความต้องการจะมีพฤติกรรมแตกต่างไปจากคนที่ไม่มีความต้องการ

แมคคิลเลนดและแอตकिनสัน (Atkinson) ได้ศึกษาค้นคว้างานของเมอร์เรย์ที่กล่าวถึงความต้องการไว้หลากหลายลักษณะและนำมาจัดใหม่ โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. **ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for achievement) หรือ $nAch$** ความต้องการประเภทนี้เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศตามมาตรฐานเป็นแรงขับที่นำไปสู่การแข่งขันสู่ความเป็นเลิศ แมคคิลเลนดให้ความสนใจกับความต้องการประเภทนี้มากที่สุด แมคคิลเลนดได้ระบุถึงลักษณะเด่น 3 ประการของผู้ที่มีความต้องการสูงด้านสัมฤทธิ์ผลว่า

1) เป็นผู้มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรับผิดชอบต่อการทำงาน หรือการหาทางแก้ปัญหาและมีแนวโน้มที่จะทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานกับคนอื่น ๆ แต่ถ้านั้นต้องการความช่วยเหลือก็มีแนวโน้มที่จะเลือกคนมาช่วยโดยพิจารณาจากความสามารถมากกว่าการมีความสัมพันธ์ส่วนตัว

2) เป็นผู้ที่มีแนวโน้มที่จะตั้งเป้าหมายในระดับค่อนข้างยากและกล้าเสี่ยงพอสมควรในกรณีที่ต้องใช้ความสามารถแต่ไม่อาสยโชค

3) เป็นผู้ที่มีความปรารถนาแรงกล้าในการย้อนกลับมาดูการกระทำของตนเองว่า การกระทำนั้นดีหรือไม่อย่างไรและมีความกังวลกับการรับรู้ในผลการกระทำของตนว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

4) เป็นผู้ที่มีความสั่นไหวในการจัดระบบงาน มีการคาดการณ์ล่วงหน้า

5) เป็นผู้ที่แข่งขันหรือกระทำการแปลก ๆ ใหม่ๆ อันจะทำให้ตนรู้สึกว่าได้ประสบผลสำเร็จ ชอบงานที่ท้าทายความสามารถ

2. **ความต้องการสัมพันธ์ (Need for Affiliation) หรือ $nAff$** ความต้องการสัมพันธ์เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพและความมีสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ซึ่งคล้ายกับความต้องการสังคมในทฤษฎีของมาสโลว์ บุคคลที่มีความต้องการสูงด้านความสัมพันธ์จะมีลักษณะดังนี้

- 1) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับความอบอุ่นใจ และการรับรองจากผู้อื่น
- 2) มีแนวโน้มที่จะคล้อยตามความประสงค์หรือปทัสถานของผู้อื่นเมื่อได้รับความกดดัน
- 3) มีความสนใจเอาใจใส่กับความรู้สึกของคนอื่นอย่างจริงจัง

3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power) หรือ *nPow* เป็นความต้องการในการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น และมีความรับผิดชอบผู้อื่น

ผู้ที่มีความต้องการสูงด้านอำนาจ จะมีลักษณะดังนี้

- 1) อยากมีอิทธิพลและนำผู้อื่น
- 2) อยากทำการควบคุมผู้อื่น
- 3) ผูกติดอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม
- 4) ชอบแนะนำ ให้ความคิดเห็น ประเมินและพยายามที่จะให้ผู้อื่นเป็นไปตามที่ตนคิด
- 5) ชอบแสวงหาตำแหน่งผู้นำเมื่อมีกิจกรรมกลุ่มไม่ว่าจะอยู่ในฐานะหัวหน้าหรือสมาชิกในกลุ่มก็มักจะมีพฤติกรรมพุดมาก ชอบโต้เถียงอ้างเหตุอ้างผลนานา

ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบอร์ก (Herzberg's Two factor theory)

ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบอร์กมีชื่อเรียกต่างกันตามความนิยม เช่น ทฤษฎีสองปัจจัย (*Two-factor*) ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ – ปัจจัยเกื้อหนุน (*motivator-hygienes*)

เฮิร์ซเบอร์กอธิบายทฤษฎี 2 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล (*intrinsic*) เป็นสิ่งที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิดหรือในจิตใจของแต่ละบุคคลที่จะกระตุ้นให้ผู้ที่ทำงานมีความรู้สึกในด้านดี มีความพึงพอใจในการทำงาน การขาดปัจจัยเหล่านี้มิได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจแก่ผู้ที่ทำงานแต่อย่างใด แต่การมีปัจจัยเหล่านี้จะช่วยเป็นปัจจัยจูงใจให้เขาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ทำ

2. ปัจจัยเกื้อหนุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยภายนอก (*extrinsic*) เช่น นโยบายขององค์กรและการบริหาร การนิเทศ เงินรายได้ สภาพการทำงาน เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้มิได้เป็นปัจจัยจูงใจในการทำงาน แต่ถ้าขาดหรือไม่มีปัจจัยเหล่านี้จะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจแก่ผู้ที่ทำงาน และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้ ดังนั้นการให้ความสนใจต่อปัจจัยเกื้อหนุนจึงเป็นสิ่ง จำเป็น ถึงแม้จะมีได้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะจูงใจในการทำงานก็ตาม

แรงกระตุ้นทางสังคม

แรงกระตุ้นต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลเหนี่ยวนำโดยทางตรงและทางอ้อมนี้ เราเรียกว่า เป็นแรงกระตุ้นทางสังคม ซึ่งจะต่างกับแรงขับทางด้านสรีระ เพราะเป็นแรงกระตุ้นที่สืบเนื่องมาจากสภาพวัฒนธรรมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

แรงกระตุ้นทางสังคมของมนุษย์นี้เป็นสิ่งที่สลับซับซ้อนมาก ซึ่งเราสามารถที่จะแยกที่มาของแรงกระตุ้นทางสังคมออกเป็น

ก. แรงกระตุ้นทางสังคมที่เป็นสิ่งที่ตกทอดกันมา และกลายมาเป็นลักษณะประจำของ แต่ละพวกแต่ละเหล่า และต่างกันออกไปในแต่ละสังคมมนุษย์

ข. แรงกระตุ้นทางสังคมนี้อาจเกิดขึ้นจากการศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากถูกนับรวมไว้กับ วิชาพฤติกรรมทางสังคม เพราะพฤติกรรมเกี่ยวกับสังคมนี้เป็นสิ่งที่จะต้องเรียน ในการที่เราจะสามารถเข้าใจเกี่ยวกับแรงกระตุ้นทางสังคมได้นั้น เราจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับว่าพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันได้ทาง สังคมนั้นมีอะไรบ้าง เริ่มต้นมาอย่างไรก่อน แล้วจึงจะศึกษาว่าได้รับพลังการจูงใจ อย่างไรในการที่จะทำให้เราพูดถึงแรงกระตุ้นทางสังคม

แรงกระตุ้นทางสังคมนี้จะเป็นตัวควบคุมการกระทำพฤติกรรมมาก เช่นเดียวกับแรงขับทาง สรีระ แรงกระตุ้นทางสังคมนี้นับเป็นความกระหายทางสังคมชนิดหนึ่ง โทมัส (Thomas) ได้สรุป เกี่ยวกับแรงกระตุ้นทางสังคมออกเป็นความต้องการ 4 ประการ คือ

- ก. ความต้องการความปลอดภัย
- ข. ความต้องการความเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น
- ค. ความต้องการพฤติกรรมตอบสนองจากผู้อื่น
- ง. ความต้องการประสบการณ์ใหม่

ทฤษฎีแรงจูงใจมนุษย์ (Theory of Human Motivation)

มาสโลว์ (สฤวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2538:90; อ้างอิงจาก Maslow. 1943) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจของ มนุษย์ในลักษณะของลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) โดยแยกออกเป็นลำดับขั้น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกายหรือทางสรีรวิทยา (Bodily Need or Physiological Needs) เป็นความต้องการระดับแรกสุด ได้แก่ อาหาร น้ำ เพื่อบรรเทาความหิว ความต้องการ ทางเพศ การพักผ่อนนอนหลับ การได้หย่อนใจ

ขั้นที่ 2 ความต้องการได้รับความปลอดภัย (Safety Needs) จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการขั้นที่ 1 ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะแสวงหาความมั่นคง การป้องกันภัยอันตราย ต่าง ๆ ถ้าหาก ไม่ได้รับการสนองตอบ คนเราอาจหาทางหลบหนีไปจากสภาพนั้น ๆ ก็ได้

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรัก และการเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่ม (*Love and Belonging Needs*) เพราะว่าการได้รับความอบอุ่น การยอมรับจากสมาชิกหรือเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ต้องการทราบว่าตนเองมีฐานะอย่างไรในกลุ่มนั้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องในด้านความมีชื่อเสียง และเกียรติยศ (*Self-Esteem Needs*) ซึ่งหมายถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการได้รับความเคารพ ความเชื่อมั่นอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกอิสระมีเสรีภาพ และความมีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 ความต้องการได้กระทำตนตามความสามารถที่เป็นจริง (*Self-actualization*) เป็นขั้นสุดท้ายของความ ต้องการ และเป็นความต้องการสูงสุดของบุคคล เพื่อแสดงถึงสิ่งที่เขามีความสามารถ และศักยภาพที่จะกระทำได้

ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Needs)

โนลส์ (สว๊ตน์ วัฒนวงศ์. 2538:91; อ้างอิงจาก Knowles. 1970) ได้เสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ เกี่ยวกับความต้องการขั้น พื้นฐานของมนุษย์ แยกออกเป็น 6 ด้านดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (*Physical Needs*) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้เพื่อความคงอยู่ของร่างกาย

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (*Growth Needs*) ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการ ซึ่งก็ตรงกับความต้องการกระทำตนตามความสามารถ (*Self-actualization*) ตามทฤษฎีของมาสโลว์

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (*The Need For Security*) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว สัตว์โลกมีสัญชาตญาณสำหรับการป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกายถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการสนองตอบ จะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงโดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (*The Need For New Experience*) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาต้องเผชิญภัยและการเสี่ยง คนเราจึงอาจจะเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก ดังนั้นเมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความว้าวุ่นใจจนเกิดอาการทางพฤติกรรมเหนื่อยอ่อน ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมทั้งแนวความคิดใหม่ ๆ

5. ความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์ (*The Need For Affection*) คนทุกคนต้องการได้รับความรักรวมทั้งการที่ประสบผลสำเร็จ ในบางครั้งก็เป็นสาเหตุมาจากความต้องการด้านนี้ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านสังคม มีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ ความร่าเริง ความ

เศร้าโศก ถ้าหากความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการ 2 ด้าน คือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (*The Need for Recognition*) มนุษย์ส่วนมากต้องการได้รับความรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า ได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ในบางด้านของเขาความต้องการทางด้านนี้ทำให้เขามีการรวมกลุ่มทางสังคมเป็นชุมชน สถาบันต่าง ๆ ทำให้เขาสามารถแสวงหาสถานภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล (Trait and Factors Theory) ทฤษฎี

วิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลมีรากฐานมาจากจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (*Psychology of Individual Differences*) และได้พัฒนาขึ้นเป็นทฤษฎีควบคู่กับ

ความเจริญในด้านการทดสอบในทางจิตวิทยา

ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลมีหลักการว่า บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้หลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

ทฤษฎีนี้มีหลักการเหมือนหลักการเลือกอาชีพของแฟรงค์ พาร์สัน (*Frank Parsons*) โดยมีหลักการเลือกอาชีพดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ตนเอง
2. การวิเคราะห์อาชีพ
3. การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

ทฤษฎีนี้ได้มีการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพสรุปได้ดังนี้คือ

ความถนัดและสติปัญญา เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพด้วย

ความสนใจ เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการที่เขาจะมีความบากบั่นในการประกอบอาชีพนั่นมากน้อยเพียงใด

ค่านิยม ค่านิยมของบุคคลที่มีต่ออาชีพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เป็นต้นว่าคนที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อาจเลือกอาชีพนักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล

บุคคลแวดล้อม พ่อแม่ ญาติ ครู นักแนะแนว ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน บุคคลที่มีผลการเรียนดีในแขนงวิชาใดมักจะเลือกอาชีพในแขนงวิชานั้น และบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มจะเลือกอาชีพในระดับวิชาชีพ

ครอบครัว อาชีพของพ่อแม่ และสถานะเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็ก

บุคลิกภาพและการปรับตัว บุคลิกภาพและการปรับตัวมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ บุคคลที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน

ถิ่นที่อยู่และค่านิยมในชุมชน ถิ่นที่อยู่และค่านิยมในชุมชนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพแบบวิเคราะห์ลักษณะ และองค์ประกอบของบุคคลมีแนวคิดว่าการเลือกอาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ แต่ละบุคคลอาจได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งมากน้อยต่างกัน หรืออาจได้รับอิทธิพลจากหลายองค์ประกอบ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice)

จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) ได้สร้างทั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพ แบบสำรวจความสนใจในอาชีพและแบบสำรวจบุคลิกภาพตนเอง เพื่อช่วยในการเลือกอาชีพ

ฮอลแลนด์ได้สรุปทฤษฎีของเขาไว้ 4 ประการดังนี้คือ

1. ในสังคมของวัฒนธรรมตะวันตก สามารถแบ่งบุคคลออกตามลักษณะของบุคลิกภาพได้ 6 ประเภท คือ พวกชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม (Realistic) พวกที่ชอบเกี่ยวข้องกับ กิจกรรมที่ใช้ความคิด การแก้ปัญหา (Intellectual) พวกชอบเข้าสังคม (Social) พวกชอบระเบียบแบบแผน (Conventional) พวกที่มีความทะเยอทะยาน ชอบมีอำนาจ (Enterprising) และพวกชอบศิลปะ (Artistic)

2. บรรดาอาชีพต่าง ๆ นั้น สามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อมได้ 6 ชนิด ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ประเภท ดังนี้คือ

1) บุคคลที่ชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม (Realistic Type) บุคคลประเภทชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม หรือกิจกรรมที่ไม่ค่อยมีความสลับซับซ้อน มีร่างกายแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว สามารถทำงานหนักได้ และโดยทั่ว ๆ ไปจะไม่ชอบเข้าสังคม สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับบุคคลประเภทนี้ ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวกับงานช่างฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมบำรุง ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ และอาชีพเกษตรกร เป็นต้น

2) บุคคลที่ชอบใช้ความคิดแก้ปัญหา (Intellectual Type) เป็นพวกที่ชอบทำงานที่ใช้สมองมากกว่าใช้กำลัง มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นนามธรรมได้ดี ชอบความอิสระ บุคคลประเภทนี้มักจะสนใจอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ การคำนวณ อาชีพที่ต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ เช่น อาชีพ นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ นักคำนวณ

3) บุคคลที่ชอบสังคมกับบุคคลอื่น (*Social Type*) ชอบแสดงตัว ชอบสนทนา โดยทั่วไปจะมีทักษะทางสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มักสนใจอาชีพที่ได้มีโอกาสสังคมกับผู้อื่น ได้บริการสังคม เช่น อาชีพนักสังคมสงเคราะห์ นักแนะแนว นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา ครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา

4) บุคคลที่ชอบทำตามระเบียบแบบแผน (*Conventional Type*) เป็นบุคคลที่เคร่งครัดในกฎหมาย ไม่ค่อยมีความยืดหยุ่น มีความรอบคอบและขยันหมั่นเพียร บุคคลที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้มักชอบทำงานที่มีระบบระเบียบ ปฏิบัติไปตามระบบระเบียบที่มีอยู่ เช่น งานด้านสารบรรณ เลขานุการ บรรณารักษ์ นักสถิติ

5) บุคคลที่มีความทะเยอทะยาน ชอบมีอำนาจ (*Enterprising Type*) ชอบแสดงตัว มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความสามารถในการพูดเพื่อโน้มน้าวชักจูงผู้อื่น มีความกล้าได้กล้าเสีย บุคคลประเภทนี้มักจะชอบอาชีพที่ตนจะได้แสดงลักษณะของตน อาชีพที่เกี่ยวกับการบริหาร การค้า และนักการเมือง เช่น อาชีพนักธุรกิจ นักการเมือง ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้จัดการฝ่ายบุคคล นักโฆษณาประชาสัมพันธ์

6) บุคคลที่ชอบศิลปะ ความงาม (*Artistic Type*) เป็นบุคคลที่เป็นตัวของตัวเองสูง มีจินตนาการ ชอบอิสรภาพ ไม่ชอบระเบียบแบบแผน บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มักเลือกอาชีพที่เกี่ยวกับศิลปะ เช่น อาชีพจิตรกร ปฏิมากร ช่างออกแบบ นักประพันธ์ นักดนตรี

3. บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพ ซึ่งเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถและทักษะ เพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

4. พฤติกรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้จากปฏิกิริยา ระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของเขากับสภาพแวดล้อมของเขา

ฮอลแลนด์กล่าวว่า ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมสำหรับอาชีพใดอาชีพหนึ่งและได้รับความช่วยเหลือจากการได้รับข้อมูลด้านอาชีพและการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแล้ว จะทำให้เลือกอาชีพได้สะดวกและเหมาะสม ถ้าบุคคลใดมีบุคลิกภาพไม่คงที่ในทางใดทางหนึ่ง ไม่มีความชอบหรือความสนใจในด้านใดเสียเลยก็จะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ ถ้าบุคคลใดไม่สามารถเลือกอาชีพตามความต้องการอันดับแรกของตนได้ ก็จะต้องเลือกอันดับรองลงมาซึ่งเหมาะกับบุคลิกภาพของเขาต่อไป แต่ถ้ามีความชอบที่กำกวมกันจะทำให้เลือกอาชีพได้ยาก

นอกจากนั้น ฮอลแลนด์ยังได้กล่าวถึงความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพของบุคคล (*Level of Occupational Choice*) ว่าขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประเมินตนเอง ฮอลแลนด์เน้นว่าการที่บุคคลรู้จักบุคลิกภาพของตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพมีความสำคัญมากในกระบวนการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (Roe's Theory of Vocational Choice)

แอนน์ โร (Anne Roe) ได้พัฒนาทฤษฎีการเลือกอาชีพจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านบุคลิกภาพ สถิติปัญหา ความถนัด ประสบการณ์ในวัยเด็ก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของบุคคล โรได้เสนอแนวคิดไว้ 2 ประการ คือ

1. บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะกับบุคลิกภาพและสนองความต้องการของตน
2. ประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้จากการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีนี้ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีการจูงใจโดยมีแนวความคิดว่า ความต้องการของบุคคลจะทำให้เกิดแรงผลักดันในการกระทำต่าง ๆ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าคนเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการต่าง ๆ ของคน

ทฤษฎีของโรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือ

1. อิทธิพลของพันธุกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการ
2. อิทธิพลของทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Needs Theory) โรเชื่อทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ที่จัดลำดับความต้องการของมนุษย์เป็นขั้น ๆ จากขั้นมูลฐานที่ต่ำสุดคือความต้องการทางกาย จนถึงขั้นสูงสุดคือ ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้และพัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์

โรเชื่อว่า การที่ความต้องการขั้นต่าง ๆ ของเด็กจะได้รับการตอบสนองหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาหรือผู้ปกครองกับเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพและบุคลิกภาพนี้จะมี อิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล โดยบุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและสนองความต้องการของตน

3. อิทธิพลของประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood Experiences) ซึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูเด็กของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โรได้แบ่งแบบฉบับของการเลี้ยงดูเด็กซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 แบบดังต่อไปนี้

- 1) การเลี้ยงดูแบบไม่สนใจหรือไม่ยอมรับเด็ก (Avoidance of the Child) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

- การเลี้ยงดูแบบไม่ยอมรับเด็ก (Rejecting) เนื่องจากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเด็ก ผู้ปกครองจะละเลยไม่ให้ความสนใจต่อความคิดเห็นหรือความต้องการของเด็ก จะคอยดูว่าและลงโทษเด็กทำให้เด็กขาดความสุขและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่ชอบสังคม มีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

- การเลี้ยงดูแบบละเลยเด็ก (Neglecting) ผู้ปกครองจะละเลยไม่เอาใจใส่รับผิดชอบและไม่ตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของเด็ก แต่จะให้เฉพาะปัจจัยขั้นพื้นฐานบ้าง เด็กจะขาด

ความสุขและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่ชอบสังคม และมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

2) การเลี้ยงดูด้วยอารมณ์ (*Emotional Concentration on the Child*) ซึ่งแบ่งออกเป็น

2 ลักษณะคือ

- การเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป (*Overprotecting*) ผู้ปกครองปกป้องระแวดระวังเด็กทุกฝั้ว ไม่ค่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ การเลี้ยงดูแบบนี้แม้จะสนองความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัยแก่เด็ก แต่จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กพึ่งผู้ใหญ่มาก และมักจะทำให้เด็กกลายเป็นคนที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ตามแบบฉบับที่มีอยู่ ไม่ค่อยได้แสดงความรู้สึกริเริ่ม เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่สัมพันธ์กับบุคคลน้อย

- การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดหรือเรียกร้องจากเด็กมาก (*Overdemanding*) ผู้ปกครองจะคาดหวังความสำเร็จจากเด็กมาก วางมาตรฐานไวสูง คาดหวังให้เด็กกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์แบบ เด็กจะได้รับความรักก็ต่อเมื่อสามารถทำตามสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ได้สำเร็จ การเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้เด็กเกิดความเครียดสูง เด็กจะหาทางออกด้วยการก้าวร้าวหรือเก็บตัวเด็กจะมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลน้อย

3) การเลี้ยงดูแบบยอมรับให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก (*Acceptance of the Child*) ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

- การเลี้ยงดูแบบไม่เข้มงวดต่อเด็ก ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ตั้งกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมความประพฤติของเด็กเพียงเล็กน้อย และไม่เข้มงวดต่อกฎเกณฑ์ เด็กได้รับความอบอุ่นและชอบสังคมกับบุคคลอื่น เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคล

- การเลี้ยงดูแบบให้ความรัก (*Loving*) ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุน เด็กมีความสุข มีอิสรภาพ และได้รับการตอบสนองความต้องการ ชอบสังคมและมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลมาก

นอกจากนี้ โรยยังแบ่งอาชีพออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

- อาชีพที่ติดต่อกว่ข้องกับบุคคล
- อาชีพที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัตถุ

โรยอธิบายว่า ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับในวัยเด็กจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้ปกครองจะมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของเชฟเฟอร์ (Schaffer's Theory of Vocational Choice)

อาร์ เอช เชฟเฟอร์ (R. H. Schaffer) ศึกษาวิจัยจากบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ เขาได้แนวคิดว่าคุณคนเลือกอาชีพเพื่อให้สนองความต้องการของตน และถ้าเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการจะ ทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

เขาสรุปว่าคุณคนมีความต้องการด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความภูมิใจในตนเอง
2. ความต้องการความรักและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลต้องการ เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ได้รับความรักและความอบอุ่นจากบุคคลอื่น
3. ความต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ
4. ความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอำนาจเหนือผู้อื่น
5. ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น
6. ความต้องการแสดงตนเอง
7. ความต้องการสถานะทางเศรษฐกิจสังคม
8. ความต้องการปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนยึดถือ
9. ความต้องการทำตามผู้อื่น ไม่ต้องมีความรับผิดชอบมาก
10. ความต้องการแสดงความคิดริเริ่มในการดำเนินกิจการต่าง ๆ
11. ความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือต้องการรายได้ที่สม่ำเสมอ
12. ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ทำงานอิสระ

เชฟเฟอร์กล่าวว่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จและมีความสุขในการประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด คือการที่อาชีพนั้นสนองความต้องการของเขาได้ขนาดไหน

ความสามารถในการเลือกอาชีพของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน และขึ้นอยู่กับส่วนประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น เพศ วัย ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยม บุคลิกภาพ เป็นต้น การตัดสินใจประกอบอาชีพ อย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จนั้นเป็นเรื่องที่ทำความลำบากให้แก่บุคคลมาก เนื่องจากสิ่งเหล่านี้พัฒนามาในแต่ละวัยของชีวิต การเข้าใจในพัฒนาการด้านอาชีพ (Career Development) จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง อิทธิพลของประสบการณ์ในวัยเด็ก และแบบฉบับของ บุคลิกภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อค่านิยมและการตัดสินใจ

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบิร์ก

(Ginzberg's Theory of Career Development)

เอลิ กินซ์เบิร์ก (Eli Ginzberg) สนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิชาการทางด้านสังคม วิทยากับจิตวิทยา การศึกษาบทบาทของงานในสังคมทำให้เขาและคณะได้ทำการวิจัยทางด้านพฤติกรรม พัฒนาการด้านอาชีพ คณะวิจัยดังกล่าว ได้แก่ กินซ์เบิร์ก (Ginzberg) อะเชลเรด

(Axelrad) และเฮร์มา (Herma) คณะวิจัยนี้ประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักจิตบำบัด ได้นำผลวิจัยมาสรุปเป็นทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ

กินซ์เบอร์กและคณะได้สรุปกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคลไว้ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process) มากกว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว ค่านิยมสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยา โอกาสในการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน มีผลต่อกระบวนการดังนี้

2. กระบวนการเลือกอาชีพจะเป็นไปตามขั้นตอนไม่ย้อนกลับ

3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอมระหว่างความต้องการ และความเป็นจริงในการเลือกโดยคำนึงถึงความสามารถและเป้าหมายที่ต้องการ

ต่อมากินซ์เบอร์กได้ปรับปรุงหลักบางประการในทฤษฎี ในระดับอายุแรกหรือระดับ อายุ 20 กว่า ดังนี้

1. กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ (The Process of Vocational Choice and Development) เกิดขึ้นตลอดชีวิตและเปิดกว้าง กินซ์เบอร์กสรุปได้ว่า บุคคลเปลี่ยนงานเพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจ ได้อิสรภาพ เนื่องจากการเปลี่ยนความรับผิดชอบความกดดันหรือให้ทางเลือกในการทำงานของบุคคล

2. กระบวนการเลือกอาชีพจะไม่ย้อนกลับ (Irreversible) กินซ์เบอร์กกล่าวว่า สิ่งที่คุณหนุ่มสาวเผชิญในช่วงวัยรุ่น คือการวางแผนการเพื่อให้มีโอกาสเลือกได้มาก อย่างน้อยที่สุดเพื่อให้แน่ใจว่าเขามีสิทธิในการเข้ามหาวิทยาลัยหรือได้งานที่ดี โดยที่ถ้าบุคคลได้รับการศึกษาสูงโอกาสที่เขาเลือกอาชีพจะกว้างขวางขึ้น

3. การมองงานในทัศนคติที่ดี (Optimization) บุคคลมีความพยายามที่จะทำงานเพื่อสนองความพึงพอใจหรือความต้องการของตนโดยให้ตนเองเป็นประโยชน์ในงานที่เขามีโอกาสทำ และตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องปฏิบัติในงาน

4. ข้อจำกัดบางอย่างความไม่กลมกลืนกันระหว่างการศึกษากับอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น ต้องพิจารณาบุคคลที่ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพที่รายได้ดีมีเกียรติในสังคมได้น้อย แต่ถ้าได้รับการศึกษามากก็ย่อมจะมีช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพได้มาก

5. โอกาสในโลกของงานที่จะต้องพิจารณา หมายถึง ความสำคัญของการรับโอกาสของบุคคลว่าเขามองเห็นโอกาสหรือไม่

6. แนวโน้มในเรื่องค่านิยมมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน และมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความพึงพอใจของบุคคล วิธีชีวิตของบุคคลมีผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านอาชีพ

กินซ์เบอร์กได้แบ่งขั้นตอนการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะเวลาเพื่อฝัน (*Fantasy Period*) เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงอายุ 11 ปี เด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความปรารถนา มีความเพื่อฝันถึงอาชีพต่าง ๆ ที่ตนชอบ และอยากจะประกอบอาชีพนั้น ๆ เมื่อ เติบโตขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม หรืออาชีพของบุคคลในครอบครัว โดยที่ไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเองและความเป็นไปได้

2. ระยะเวลาพิจารณาอาชีพ (*Tentative Period*) ช่วงอายุ 11 ถึง 17 ปี ในระยะนี้การเลือกอาชีพยังเป็นการเลือกที่ยึดองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองอยู่ การเลือกอาชีพยังเป็นการทดลององค์ประกอบที่แท้จริงยังไม่ได้นำมาพิจารณา ในระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

2.1 ขั้นแห่งความสนใจ (*Interest Stage*) อายุ 11 ถึง 12 ปี ในขั้นนี้ความสนใจเป็นพื้นฐานขั้นแรกในการเลือกอาชีพ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง

2.2 ขั้นแห่งความสามารถ (*Capacity Stage*) อายุ 13 ถึง 14 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นคำนึงถึงความสามารถในการวางแผนเลือกอาชีพ แต่ความรู้ในความสามารถของตนยังไม่สมบูรณ์ การเลือกยังเป็นการทดลอง

2.3 ขั้นแห่งค่านิยม (*Value Stage*) อายุ 15 ถึง 16 ปี ระยะนี้จะเลือกโดยคำนึงถึงค่านิยมของตนเอง และของสังคม

2.4 ขั้นแห่งการเปลี่ยนแปลง (*Transition Stage*) อายุ 17 ปี ระยะนี้จะมีการประนีประนอมกันระหว่างความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเลือกอาชีพ

3. ระยะเวลาเลือกอาชีพตามความเป็นจริง (*Realistic Period*) อายุ 17 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้การเลือกจะเป็นการประนีประนอม (*Compromise*) ระหว่างองค์ประกอบที่เป็นจริง การพัฒนาการเลือกอาชีพในขั้นนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นดังนี้

3.1 ขั้นสำรวจอาชีพ (*Exploration Stage*) เป็นขั้นที่บุคคลสำรวจอาชีพต่าง ๆ เพื่อค้นหาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวเองที่ได้ทราบแล้วในระยะพิจารณาอาชีพ ในขั้นนี้บุคคลจะทดลองเรียนวิชาการ และวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการทดลองทำงานนอกเวลา เรียนโดยเลือกเรียนหรือทำงานเฉพาะที่ตนเองสนใจ

3.2 ขั้นรวบรวมความคิด (*Crystallization Stage*) เป็นขั้นที่บุคคลมีความพร้อมที่จะเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งจากอาชีพที่บุคคลมีความสนใจอยู่ประมาณสองสามอาชีพ เนื่องจากได้รวบรวมข้อมูลและความคิดไว้พอควร

3.3 ขั้นตัดสินใจเลือกอาชีพ (*Specification Stage*) เป็นขั้นสุดท้ายของการเลือกอาชีพ ในขั้นนี้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพที่เฉพาะเจาะจงอาชีพเดียว ระยะนี้บุคคลจะฝึกหาความรู้ประสบการณ์ในงานเฉพาะด้านเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super's Theory of Career Development)

โดแนลด์ อี ซูเปอร์ (Donald E. Super) ได้ตั้งทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ โดยเสนอหลักการใหญ่ 4 ประการในทฤษฎีของเขา ได้แก่ ลำดับขั้นทางอาชีพ (Vocational Life Stages) วุฒิภาวะทางอาชีพ (Vocational Maturity) การเปลี่ยนอัตมโนทัศน์เข้าสู่อัตมโนทัศน์ทางอาชีพ (Translating the Self – Concept into a Vocational Self - Concept) และแบบฉบับการประกอบอาชีพ (Career Patterns) การพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลเป็นการพัฒนาการทั้งโครงสร้างทางจิตวิทยา สรีรวิทยาของบุคคล รวมทั้งเงื่อนไขสภาวะแวดล้อมและสิ่งสำคัญอื่น ๆ ซูเปอร์ได้ตั้งทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ (Theory of Vocational Development) 10 ประการดังนี้คือ

1. บุคคลมีความแตกต่างกันในความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ ดังนั้นการเลือกอาชีพของบุคคลควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. บุคคลที่มีความสามารถหลาย ๆ ด้านจะประสบความสำเร็จในอาชีพ มากกว่าหนึ่งอาชีพ
3. อาชีพแต่ละอาชีพต้องการบุคคลที่มีความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพแตกต่างกันไปในแต่ละอาชีพ
4. ความชอบและความสามารถในอาชีพ ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่ และอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) จะเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและประสบการณ์ ดังนั้นการเลือกและการตัดสินใจในอาชีพจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน
5. กระบวนการเลือกอาชีพนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคล กระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพได้แก่ ช่วงเวลาของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง การพัฒนาความสามารถและความสนใจ (Growth Stage) ช่วงเวลาของการสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพ (Exploration Stage) ช่วงเวลาที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพถาวร (Establishment Stage) ช่วงเวลาที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ (Maintenance Stage) และระยะที่ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลเสื่อมลง (Decline Stage)
6. แบบฉบับอาชีพ (Career Pattern) ขึ้นอยู่กับระดับสังคม เศรษฐกิจ สถิติปัญญา บุคลิกภาพ และโอกาสที่บุคคลได้รับ
7. การพัฒนาอาชีพควรได้รับการแนะแนวทาง โดยช่วยให้เกิดวุฒิภาวะทางความสามารถและความสนใจ รวมทั้งช่วยให้ได้ทดลองฝึกงานตามโอกาสอันควรจะได้มีโอกาสพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้วย
8. กระบวนการพัฒนาอาชีพเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอัตมโนทัศน์ทำให้บุคคลรู้จักตนเองในเรื่องความสนใจ ความถนัด ความสามารถ อันจะทำให้ประสมประสานกันระหว่างความสามารถของตนเองกับโอกาสที่จะเป็นไปได้จริง

9. การพัฒนาอาชีพเป็นการประนีประนอมระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ระหว่างอัตมโนทัศน์และความเป็นจริง ซึ่งอาจเรียนรู้จากการแสดงบทบาทไม่ว่าจะเป็นบทบาทตามความเพื่อฝันหรือในกิจกรรมที่เป็นจริง เช่น ในโรงเรียน ชุมชน งานชั่วคราว หรืองานประจำ

10. ความพอใจในอาชีพและความพอใจในชีวิตขึ้นอยู่กับความสนใจบุคลิกภาพ และคุณค่าของบุคคลนั้นเหมาะสมกับงาน บุคคลจะพึงพอใจในงานถ้านั้นไปกันได้กับวิถีชีวิตความสามารถ และการได้แสดงบทบาทตามที่บุคคลนั้นต้องการ

ซูเปอร์และผู้ร่วมงานได้ศึกษาแบบฉบับอาชีพ (*Career Pattern Study Monograph, Vocational, Development : A Framework for Research*) เป็นการศึกษาระยะยาว 20 ปี ได้ลำดับขั้นทางอาชีพอันเป็นแนวคิดหลักของทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. **ระยะการเจริญเติบโต (Growth Stage)** เริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งอายุ 14 ปี ลักษณะ ทั่วๆ ไปได้แก่ การพัฒนาอัตมโนทัศน์ด้วยการเลียนแบบจากบุคคลสำคัญในครอบครัวและใน โรงเรียน ความต้องการและความเพื่อฝันมีความสำคัญในระยะแรกของช่วงนี้ต่อมาความสนใจและความสามารถ มีความสำคัญมากกว่า เนื่องจากการมีส่วนร่วมในงานและมีการทดสอบความจริง ช่วงนี้แบ่งเป็นขั้นย่อยๆ ดังนี้

1.1 **ระยะที่เด็กยังไม่มี ความสนใจในอาชีพ (Prevocational Substage)** ระยะนี้อยู่ในช่วงเกิด ถึง 3 ปี เด็กจะมีการพัฒนาทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว

1.2 **ระยะจินตนาการด้านอาชีพ (Fantasy Substage)** ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 4 ถึง 10 ปี เด็กจะมีจินตนาการด้านอาชีพตามความเพื่อฝันของตนเอง

1.3 **ระยะสนใจในอาชีพ (Interest Substage)** ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 11 ถึง 12 ปี เด็กจะมีความสนใจในอาชีพมากขึ้น ความสนใจนี้ขึ้นอยู่กับความชอบ ความชอบเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกเป้าหมายและกิจกรรม

1.4 **ระยะพิจารณาความสามารถ (Capacity Substage)** ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 13 ถึง 14 ปี เด็กจะให้ความสำคัญต่อความสามารถของตนเองเป็นพื้นฐานในการพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ

2. **ระยะการสำรวจ (Exploration Stage)** ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 15 ปี ถึง 24 ปี ในระยะนี้ บุคคลจะสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพเพื่อแสวงหาข้อมูลและประสบการณ์ ซึ่งได้จากกิจกรรมใน โรงเรียน การทำงานพิเศษ ระยะการสำรวจแบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ ดังนี้

2.1 **ระยะทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Substage)** ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 17 ปี เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาและทดสอบเลือกอาชีพโดยอาศัยเหตุผลหลายประการ เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ แต่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2.2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ (*Transition Substage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 18 ถึง 21 ปี เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นจริง เช่น โอกาสที่ ได้รับการศึกษา โอกาสที่จะได้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ในระยะนี้บุคคลเริ่มฝึกหัดหรือศึกษาเฉพาะด้าน

2.3 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (*Trail Substage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 22 ถึง 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลเริ่มทดลองปฏิบัติงาน เริ่มทำงาน

3. ระยะเริ่มต้นประกอบอาชีพ (*Establishment Stage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 25 ปี ถึง 44 ปี บุคคลเริ่มทำงานที่ถาวรเมื่อได้พบงานที่เหมาะสม แต่ถ้ายังไม่พบงานที่เหมาะสมหรืองานที่พอใจก็ อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานในระยะต้น ๆ ระยะทดลองปฏิบัติงานแบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ 2 ขั้นคือ

3.1 ระยะทดลองปฏิบัติงาน (*Trail Substage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 30 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว แต่ถ้าอาชีพยังไม่มี ความเหมาะสมหรือยังไม่พอใจก็อาจมีการเปลี่ยนอาชีพใหม่ได้ อาจมีการเปลี่ยนงานหนึ่งหรือสองครั้งก่อนที่จะได้งานที่ เหมาะสม

3.2 ระยะประกอบอาชีพถาวร (*Stabilization Substage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 31 ถึง 44 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้พบอาชีพที่เหมาะสม บุคคลจะมีความมั่นคงในอาชีพเพื่อสร้างหลักฐานให้ตนเอง

4. ระยะรักษาความมั่นคงในอาชีพ (*Maintenance Stage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุ 45 ถึง 65 ปี เป็นช่วงที่ชีวิตมีความมั่นคงและแสวงหาความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นช่วงต่อเนื่องของการสร้าง หลักฐาน

5. ระยะเสื่อมถอย (*Decline Stage*) ระยะนี้อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป ประสิทธิภาพ ในการประกอบอาชีพของบุคคลจะลดลงอันเนื่องมาจากความชรา ร่างกายและสมองเสื่อม คุณภาพลง กิจกรรมในงานเปลี่ยนไป ระยะนี้แบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ดังนี้

5.1 ช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ (*Deceleration*) ช่วงนี้เป็นระยะที่ บุคคลมีอายุประมาณ 65 ปีถึง 70 ปี ระยะนี้เป็นช่วงเวลาที่ปลดเกษียณแล้ว ความต้องการในงาน ลดลง หน้าที่อาจมีการเปลี่ยนแปลง หรืองานอาจเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถ งาน ล่วงเวลาหรืองานอดิเรกอาจมาแทนงานเต็มเวลา

5.2 ช่วงที่บุคคลเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง (*Retirement*) ระยะนี้เป็นช่วงที่บุคคลจะใช้ ชีวิตในบั้นปลายด้วยการพักผ่อนโดยไม่ประกอบอาชีพใด ๆ เลย เป็นช่วงที่บุคคลมีอายุประมาณ 71 ปี เป็นต้นไป

ซูเปอร์ได้นำหลัก “งานตามขั้นพัฒนาการ” (*Developmental Tasks*) ของ อาร์ เจ ฮาร์วิก เอิร์สต์ (*R.J. Harvighurst*) มาอธิบายกระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพของบุคคลด้วย

ซูเปอร์ได้อธิบายงานตามขั้นพัฒนาการด้านอาชีพ (*Career Development Tasks*) ของบุคคล ดังตารางข้างล่างนี้

วัย	ช่วงอายุ	งานตามขั้นพัฒนาการด้านอาชีพ
วัยรุ่นตอนต้น	14 – 18 ปี	การก่อตัวของความสนใจในอาชีพ (Crystallizing a Vocational Preference)
วัยรุ่นตอนกลาง	18 – 21 ปี	การพัฒนาความสนใจในอาชีพที่เฉพาะเจาะจง (Specifying a Vocational Preference)
วัยรุ่นตอนปลาย	21 – 25 ปี	การพัฒนาความสนใจในอาชีพอย่างมั่นคงขึ้น (Implementing a Vocational Preference)
วัยผู้ใหญ่ตอนต้น	25 – 30 ปี	การประกอบอาชีพที่ถาวร
วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง	30 – 50 ปี	การสร้างความก้าวหน้าและความมีเกียรติในอาชีพที่ตนประกอบ (Consolidation Status and Advancing in a Vacation)

นอกจากนั้น ซูเปอร์ได้อธิบายว่า ในชีวิตของแต่ละบุคคลจะมีแบบฉบับของการประกอบอาชีพ (Career Pattern) ต่าง ๆ กันสรุปได้ดังนี้

แบบฉบับการประกอบอาชีพของชาย (Male Career Pattern) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

- แบบฉบับการประกอบอาชีพที่มั่นคง (Stable Career Pattern) ซึ่งจะเริ่มต้นจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพที่มั่นคงจนตลอดชีวิตการทำงานนั้น

- แบบฉบับการประกอบอาชีพธรรมดาโดยทั่วไป (Conventional Career Pattern) ซึ่งจะเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะทดลองทำงานหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งอย่างแล้วจึงประกอบอาชีพที่ถาวร

- แบบฉบับการประกอบอาชีพที่ไม่มั่นคง (Unstable Career Pattern) ซึ่งจะทดลองทำงานไปเรื่อย ๆ มีการเปลี่ยนงานอยู่บ่อย ๆ ไม่ได้ทำงานที่จะเรียกได้ว่าเป็นการประกอบอาชีพถาวร

แบบฉบับการประกอบอาชีพของหญิง (Female Career Pattern) ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 ประเภทคือ

- การเป็นแม่บ้านอย่างถาวร (Stable Homemaking Career Pattern) ซึ่งเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียนเมื่อจบการศึกษาแล้วจะแต่งงานเป็นแม่บ้านโดยไม่เคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเลย

- แบบฉบับการประกอบอาชีพธรรมดาโดยทั่วไป (Conventional Career Pattern) ซึ่งจะเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะทำงานในระยะสั้น ๆ แล้วจึงแต่งงานเป็นแม่บ้าน

- แบบฉบับการประกอบอาชีพที่มั่นคง (Stable Working Career Pattern) ซึ่งจะเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพที่ถาวรตลอดชีวิตการทำงาน

- การเป็นแม่บ้านและประกอบอาชีพพร้อมกัน (*Double Track Career Pattern*) ซึ่งเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพแล้วจึงแต่งงาน เมื่อแต่งงานแล้วจะทำหน้าที่แม่บ้านและประกอบอาชีพพร้อมกัน

- การประกอบอาชีพบ้างเป็นแม่บ้านบ้างสลับกัน (*Interrupt Career Pattern*) ซึ่งเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพแล้วจึงแต่งงาน เมื่อแต่งงานมีลูกแล้วจะทำหน้าที่แม่บ้านแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อลูกโตแล้วจึงเข้าประกอบอาชีพใหม่

- การประกอบอาชีพที่ไม่มั่นคง (*Unstable Career Pattern*) ซึ่งเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะประกอบอาชีพ เมื่อแต่งงานก็เลิกประกอบอาชีพหันมาทำหน้าที่แม่บ้าน แล้วไปประกอบอาชีพใหม่ บางช่วงอาจออกจากงานมาเลี้ยงลูก แล้วกลับไปทำงานใหม่ ฯลฯ คือไม่ได้ประกอบอาชีพอย่างถาวร หรือไม่ได้ทำหน้าที่แม่บ้านอย่างถาวร มักขึ้นกับสถานการณ์และเศรษฐกิจของครอบครัว

- การทดลองประกอบอาชีพหลายอย่าง (*Multiple Trial Career Pattern*) ซึ่งจะเริ่มจากระยะศึกษาเล่าเรียน เมื่อจบการศึกษาแล้วจะทดลองทำงานและเปลี่ยนงานหลายอย่าง โดยไม่มีอาชีพถาวรอย่างแท้จริง

ซูเปอร์ได้อธิบายความเกี่ยวพันระหว่างความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเอง (*Self Concept*) กับพัฒนาการด้านอาชีพ เขาอธิบายว่าจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพของบุคคล คือ การดำรงชีพและการสนองความต้องการต่าง ๆ และการที่บุคคลจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองอย่างตรงต่อความเป็นจริง

ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของทิดแมนและโอฮารา

(Tiedeman and O'Hara's Theory of Career Development)

เดวิด วี ทิดแมน และโรเบิร์ต พี โอฮารา (*David V. Tiedeman and Robert P. O'Hara*) ได้สร้างทฤษฎีการพัฒนาอาชีพขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีการพัฒนามุขลักษณะของอีริกสัน (*Ericson's Theory of Personality Development*) เป็นพื้นฐาน และยังได้แนวความคิดจากกินซ์เบิร์กและซูเปอร์มาสร้างทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพที่เน้นทั้งด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพ และการปรับตัวในอาชีพของบุคคล

ทฤษฎีของทิดแมนและโอฮาราแบ่งออกเป็นระยะใหญ่ ๆ ได้ 2 ระยะ คือ

1. ระยะเตรียมเลือกอาชีพ (*Period of Anticipation or Preoccupation*) ในระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ได้ 4 ขั้นคือ

1.1 ขั้นการสำรวจ (*Exploration Stage*) ในขั้นนี้บุคคลจะทำการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ และประเมินตนเองในด้าน ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ประสบการณ์ ลักษณะสาขาวิชาและลักษณะอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ

1.2 ขั้นการก่อตัวของความคิด (*Crystallization Stage*) ในขั้นนี้บุคคลจะนำเอาข้อมูลในขั้นสำรวจมาพิจารณารวมกับค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ประเภทของอาชีพและทางเลือกอื่น ๆ ความคิดจะเริ่มชัดเจนขึ้น

1.3 ขั้นการทดลองเลือกอาชีพ (*Choice Stage*) ในขั้นนี้บุคคลจะทดลองตัดสินใจเลือกอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งนี้จะเป็นการตัดสินใจอย่างชั่วคราวหรือถาวรนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่บุคคลได้ทราบขั้นการสำรวจและขั้นการก่อตัวของความคิด

1.4 ขั้นการพิจารณารายละเอียด (*Clarification Stage*) ในขั้นนี้บุคคลจะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อจัดความสงสัย และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและชัดเจนเพียงพอ เพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2. ระยะเวลาประกอบอาชีพและการปรับตัว (*Period of Implementation and Adjustment*) ในระยะนี้บุคคลพร้อมและเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรมาแล้ว ระยะการประกอบอาชีพและการปรับตัวแบ่งออกเป็นขั้นย่อย ๆ ได้ 3 ขั้นคือ

2.1 ขั้นการเข้าสู่การศึกษาหรืออาชีพ (*Induction Stage*) ในขั้นนี้บุคคลจะเข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพ หรือเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกไว้แล้ว โดยทั่วไปบุคคลจะยอมรับและปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2.2 ขั้นการปรับปรุง (*Reformation Stage*) ในขั้นนี้บุคคลจะได้รับการยอมรับในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาหรืออาชีพที่ได้เลือกแล้ว บุคคลจะพยายามประนีประนอมกันระหว่างเป้าหมายของตนเองกับของคนกลุ่มใหญ่ และในที่สุดเขาก็จะคล้อยตามกลุ่ม

2.3 ขั้นความมั่นคง (*Integration Stage*) ในขั้นนี้บุคคลมีความมั่นคงและมีความสำเร็จในการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ และเห็นว่าอาชีพนั้นเหมาะสมกับตนเอง

เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจกับอาชีพที่เขาเลือก เขาอาจจะเริ่มกระบวนการเลือกอาชีพใหม่อีกครั้งโดยใช้ข้อมูลจากกระบวนการเลือกครั้งแรกเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งต่อไป

ทฤษฎีของ Hoppock (Hoppock's Theory)

ทฤษฎีของ Hoppock อยู่ในประเภทที่มุ่งความต้องการทางจิตวิทยา และมีหลักการสำคัญ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

- (1) การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการของบุคคล
- (2) การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด เป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถสนองตอบความต้องการของเขาได้ดีที่สุด
- (3) ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
- (4) การพัฒนาอาชีพเริ่มเมื่อเขาทราบว่าอาชีพนั้น ๆ สามารถช่วยให้เขาไปสู่ความต้องการของเขาได้
- (5) ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ และการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้น เมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้น จะสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งความสามารถในการคาดหวังของเขาขึ้นอยู่กับความรู้จักตัวเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความสามารถที่คิดอย่างมีเหตุผล
- (6) ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาเข้าใจว่าเขาต้องการอะไร และจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
- (7) ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาค้นพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ
- (8) ระดับความพอใจในงานขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างสิ่งทีงานนั้นให้กับเขา และความต้องการของเขา
- (9) ความพึงพอใจเป็นผลจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบันหรือความหวังว่างานนั้นจะทำให้เราไปถึงความต้องการได้ในอนาคต หรือจากการที่เขาหวังว่างานนั้นจะช่วยให้เขาไปสู่งานที่เขาต้องการได้
- (10) การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อเขาเชื่อว่า งานที่เปลี่ยนแปลงใหม่นั้นจะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเดิม

ทฤษฎีการตัดสินใจของ กีแลท (Gelatt's Theory of Decision)

กีแลท (Gelatt) ได้เสนอแบบของการตัดสินใจ มีลักษณะเป็นวัฏจักรตามธรรมชาติ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นแรกบุคคลมีความต้องการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือการศึกษา ได้กำหนดตัวเลือกเป็นจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายไว้เรียบร้อยแล้ว อาจจะมีตัวเลือกหลายๆ อย่างก็ได้
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือกเหล่านั้น ถ้าหากเป็นตัวเลือกการศึกษาก็ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร หลักสูตร จำนวนผู้เรียนที่สถานศึกษารับไว้ได้ และค่าใช้จ่ายเป็นต้น และถ้าเป็นการเลือกอาชีพก็ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ สวัสดิการที่ได้รับ รายได้ และการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่อาชีพ เป็นต้น

นอกจากนี้บุคคลต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอีกด้วย เป็นต้นว่า ความสนใจ ค่านิยม ความสามารถ และทัศนคติ

3. ขั้นนี้บุคคลจะนำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพหรือการศึกษาที่ได้รวบรวมไว้แล้วนั้น มาเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อทำนายถึงความเป็นได้และผลที่เกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจเลือกแล้ว

4. บุคคลทำความเข้าใจกับระบบค่านิยมของตน แล้วนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกตัวเลือกที่เหมาะสมกับตนให้มากที่สุด

5. บุคคลจะประเมินตัวเลือกทั้งหมดแล้วตัดสินใจแบบเด็ดขาด หรือแบบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม อีก ถ้าเป็นการตัดสินใจแบบเด็ดขาด บุคคลก็จะประเมินถึงการทำนายผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นอีกครั้งเพื่อความมั่นใจ และถ้าหากเป็นการตัดสินใจแบบค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม บุคคลก็จะกลับไปสู่ขั้นที่ 2 ใหม่ดำเนินการจนครบทุกขั้นจนสามารถตัดสินใจแบบเด็ดขาดได้

การเลือกอาชีพตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

(Social Learning Theory of Career Choice)

ক্রিমบোলท์ มิทเชล และเกิลท (Kruboltz, Mitchell and Gelatt) ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้ในการเลือกอาชีพ โดยแบ่งองค์ประกอบของพัฒนาการด้านอาชีพออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. คุณสมบัติติดตัวมาแต่กำเนิดและความสามารถพิเศษ (Genetic Endowment and special Abilities) องค์ประกอบด้านนี้มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ คือ เป็นตัวกำหนดโอกาสทางอาชีพของบุคคล

2. สภาพสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต (Environmental Conditions and Events) เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และความพึงพอใจในอาชีพต่าง ๆ ของบุคคล ตัวอย่างขององค์ประกอบด้านนี้ได้แก่ นโยบายของรัฐ สภาพภูมิศาสตร์ และทรัพยากรในท้องถิ่น

3. ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 ประสบการณ์การเรียนรู้แบบอาศัยเครื่องมือประกอบ (Instrumental Learning Experiences) บุคคลจะเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งนั้น ทั้งจากสังเกตผลการกระทำของตน และจากปฏิสัมพันธ์ของผู้อื่น ประสบการณ์การเรียนรู้แบบนี้จะมีอิทธิพลต่อการวางแผนการพัฒนาด้านอาชีพ

เพราะบุคคลจะเลือกกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพที่ตนได้รับการเสริมแรง และปฏิเสธกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพที่ตนไม่ได้รับการเสริมแรงอย่างเพียงพอ

3.2 ประสบการณ์การเรียนรู้ระบบอาศัยความสัมพันธ์ (*Associative Learning Experiences*) ประสบการณ์การเรียนรู้แบบนี้ บุคคลไม่ได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเอง แต่จะเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น ภาพยนตร์ และสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แล้วนำผลมาสัมพันธ์กันสรุปเป็นรูปแบบการรับรู้ของตน

4. งานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับทักษะ (*Tasks Approach Skills*) ซึ่งเป็นงานที่บุคคลจำเป็นต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้นว่า การแก้ไขปัญหา นิัยการทำงาน ปฏิกริยาทางอารมณ์ และการใช้ความคิด

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้เน้นถึงประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกอาชีพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านเกณฑ์การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพบุคคลจะนำประสบการณ์ไปกำหนดเกณฑ์การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพของตน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ
2. ด้านการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเลือกอาชีพ
3. ด้านการเข้าสู่อาชีพ เช่น การสมัครงาน การเลือกหลักสูตร และการเลือกสถานศึกษา เพื่อฝึกอาชีพตามที่ตนต้องการ

ประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล จะมีขอบเขตและรายละเอียดแตกต่างกันขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่บุคคลคิดตัวมาตั้งแต่กำเนิด และโอกาสเรียนรู้ทางสังคม จึงมีผลให้การตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลแตกต่างกันไปด้วย การตัดสินใจเลือกอาชีพคือ เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต เช่นเดียวกับประสบการณ์การเรียนรู้ บุคคลต้องอาศัยทักษะสำคัญหลายอย่างด้วยกัน ทักษะดังกล่าวเหล่านี้สามารถจัดให้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาได้ด้วยการสอนตามหลักสูตรและจัดโครงการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเพื่อ ช่วยเหลือบุคคลให้ได้นำทักษะไปใช้ในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างเหมาะสม

พัฒนาการด้านอาชีพตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์

(Psychoanalytical Theory of Career Development)

บอร์ดิน แนชแมน และซีกัล (*Bordin, Nachmann, and Segal*) เป็นผู้นำทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาอธิบายพัฒนาการด้านอาชีพของบุคคล ซึ่งได้ให้ความสำคัญแก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในวัยเด็กที่มีอิทธิพลต่อการสร้างระบบความต้องการของบุคคล เช่นเดียวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการในวัย 6 ขวบแรก บุคคลจะเรียนรู้กิจกรรมที่ทำให้เกิดความ

พึงพอใจ และมีความต้องการจะกระทำซ้ำ ๆ อีก จนในที่สุดก็ก่อรูปเป็นมิติความต้องการขึ้น (*Need Dimensions*) ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพิจารณาเลือกอาชีพของบุคคล

การนำทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาอธิบายพัฒนาการด้านอาชีพ มีขอบเขตค่อนข้างจำกัดกล่าวคือ ไม่ได้พิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านอาชีพ ไม่ได้คำนึงถึงความพึงพอใจของบุคคล ไม่มีการเน้นถึงงานตามขั้นพัฒนาการและความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ ภาวะด้านอาชีพ เพียงแต่ให้ความสำคัญเรื่องพัฒนาการบุคลิกภาพของบุคคลพัฒนาการในวัยเด็ก และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเท่านั้น

การเลือกอาชีพตามแนวสังคมวิทยาหรือสถานการณ์

(Sociological or Situational Approach)

บลู กุสตาดี เจสเซอร์ พาร์นส์ และวินค็อกซ์ (*Blau, Gustad, Jessor, Parnes, and Wilcox*) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพตามแนวสังคมวิทยาหรือสถานการณ์ โดยแบ่งอธิบายเป็น 2 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการคัดเลือก (*Process of Choice*) ได้รับอิทธิพลจากสภาพครอบครัว ตำแหน่งทางสังคม การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และบทบาททางสังคมที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา บุคคลจะสร้างตัวเลือกด้านอาชีพที่ตนพึงพอใจ

2. กระบวนการเลือก (*Process of Selection*) กระบวนการเลือกอาชีพของบุคคล ได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคมและธรรมชาติ

สรุปได้ว่าสภาพทางจิตวิทยา สภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคมวิทยาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล โดยที่บุคคลจะนำทั้งกระบวนการคัดเลือกและกระบวนการเลือกมาสัมพันธ์กันเพื่อเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม

พัฒนาการด้านอาชีพตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory Approach)

โอฮารา และมิลเลอร์ (*O'Hara and Miller*) เป็นผู้นำทฤษฎีการเรียนรู้มาอธิบายพัฒนาการด้านอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยเน้นว่าการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาการด้านอาชีพก็คือกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่งนั่นเอง ทฤษฎีอื่น ๆ ที่นำมาอธิบายพัฒนาการด้านอาชีพและเลือกอาชีพ กล่าวถึงการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ของบุคคลน้อยไป ทั้ง ๆ ที่การพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพก็ต้องคำนึงถึงสิ่งที่เขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพมากน้อยเพียงใดมาประกอบด้วย

บุคคลจะกำหนดเป้าหมายทางอาชีพที่เหมาะสมที่สุดได้ก็คือ ควรมีโอกาสเข้ารับการศึกษารับรู้หาประสบการณ์ทางวิชาการจากสถานศึกษาต่าง ๆ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับกับอาชีพ

พัฒนาการด้านอาชีพและการตัดสินใจเลือกอาชีพ บุคคลต้องมีการเรียนรู้ 2 อย่างประกอบกัน คือ เรียนรู้โลกของอาชีพและเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองด้านบุคลิกภาพ ซึ่งมิลเลอร์ได้แบ่งพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพไว้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีกิจกรรมทางร่างกายอย่างเปิดเผย
2. กลุ่มที่มีการใช้คำพูดอย่างเปิดเผย
3. กลุ่มที่ปกปิดความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และทางร่างกายได้อย่างดี
4. กลุ่มที่ปกปิดปฏิกิริยาตอบสนองด้านการใช้คำพูดและความคิดได้ดี

พฤติกรรมแต่ละกลุ่มจะมีอิทธิพลให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพแตกต่างกันไป ดังนั้นนักแนะแนวต้องพยายามแยกแยะพฤติกรรมของบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการทำนาย อธิบายและควบคุมพฤติกรรมการตัดสินใจ โดยการนำทฤษฎีการเรียนรู้ไปเป็นแนวทาง

การประยุกต์ทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ในการแนะแนวอาชีพ

โรเบิร์ต ฮอปพอก (Robert Hoppock) นักแนะแนวอาชีพที่มีชื่อเสียงได้เสนอแนวความคิดว่า ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ แต่ละทฤษฎีนั้นไม่เหมาะสมนำมา อธิบายพฤติกรรมการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพของทุกคนได้ จึงนำหลักการจากทฤษฎีเหล่านี้มาประสมประสาน เพื่อให้เหมาะสมแก่นักแนะแนวจะนำไปประยุกต์ใช้ในการแนะแนวอาชีพได้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

1. ความต้องการของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
 - 1.1 บุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพ ซึ่งสนองความต้องการของเขาได้มากที่สุด บุคคลแต่ละคนมีความต้องการหลายประการ
 - 1.2 บุคคลบางคนตระหนักถึงความต้องการของตนเป็นอย่างดี
 - 1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล
 - 1.4 การประสบความสำเร็จในอาชีพขึ้นอยู่กับว่า อาชีพนั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลได้มากน้อยเพียงใด และระดับความสำเร็จขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องกับสิ่งที่มิ
 - 1.5 บุคคลเกิดความพึงพอใจในอาชีพ ถ้าหากอาชีพที่เขาเลือกนั้นสนองความต้องการทั้งในปัจจุบันนี้ หรือมีแนวโน้มสนองความต้องการได้ในอนาคต
 - 1.6 บุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ถ้าหากอาชีพที่เลือกไว้ก่อนหน้านี้ไม่สามารถสนองความต้องการของเขาได้

2. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่บุคคลได้รับ จะมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติและการเลือกอาชีพของเขา แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

3. บุคคลที่ไม่ยอมรับความจริงอาจบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเอง

4. องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคม ย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

4.1 องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ในลักษณะที่บุคคลจำเป็นต้องเลือกอาชีพ ลงมือประกอบอาชีพเร็วขึ้น และมีแนวโน้มเลือกอาชีพในแวดวงที่ทำรายได้สูง ถ้าหากบุคคลนั้นมีฐานะเศรษฐกิจต่ำ

4.2 องค์ประกอบด้านการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

4.3 องค์ประกอบด้านสังคม มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากผู้ที่อยู่แวดล้อม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปี 2528 ลัดดาวัลย์ โกวตระกูล (2528 : 49-50) ได้ทำการวิจัยการศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดลำปาง พบว่า องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกแผนการเรียนวิชาชีพนั้น นักเรียนให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้านส่วนตัวเป็นอันดับ 1 ซึ่งหมายความว่า ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ เป็นสาเหตุสำคัญต่อการเลือกแผนการเรียนวิชาชีพ

ปี 2535 ทศนา ณ สงขลา (2535 : 48-49) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ ประเภทวิชาคหกรรมของผู้ปกครองและนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดกรม อาชีวศึกษา กลุ่มภาคใต้ ได้สรุปแนวทางการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนในด้านการรู้จักตนเองว่าจะต้องมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพในอนาคต และบุคลิกลักษณะส่วนตัว ซึ่งได้แก่ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจ สุขภาพ

ปี 2539 ชาญวิทย์ กลิ่นเลขา (2539 : 54-55) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวว่า หลักการเลือกอาชีพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและไม่สามารถตัดสินใจได้ง่าย ต้องศึกษาตนเองในด้านความต้องการ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และควรเลือกอาชีพตามความรู้สึกรับชอบ และความสนใจ และมีความถนัดในอาชีพนั้น ๆ และจากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพโดยการตัดสินใจด้วยตนเอง และพิจารณาถึงความถนัด ความสนใจ เหตุผลส่วนตัวว่ามีความถนัด และสนใจในประเภทวิชาชีพที่เลือก

ปี 2542 สุภาภรณ์ เลอเลิศวนิชย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเลือกศึกษากลุ่มวิชาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนมากเลือกกลุ่มวิชาการบัญชี กลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ กลุ่มวิชาการขาย และกลุ่มวิชาการเลขานุการ ตามลำดับ นักเรียนเลือกกลุ่มวิชาชีพนั้น ๆ ด้วยเหตุผลองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับตนเองเป็นลำดับแรก ได้แก่ ความสนใจ ความชอบลักษณะงานอาชีพ และตั้งใจที่จะประกอบอาชีพตรงตามกลุ่มวิชาชีพที่เลือก รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ เป็นอาชีพที่หางานง่าย มีรายได้สูง และลักษณะงานที่ปฏิบัติมีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ต้องการสร้างฐานะทางการเงินของครอบครัวให้ดีกว่าเดิม ในขณะที่เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปหาเงินพิเศษได้และเป็นกลุ่มวิชาชีพที่มีโอกาสหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้นนอกเวลาปฏิบัติงานประจำวันได้ และลำดับสุดท้ายคือองค์ประกอบด้าน ความรู้เกี่ยวกับสังคม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เป็นวิชาชีพที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน ผู้เรียน ส่วนใหญ่ในสถานศึกษานิยมเลือกเรียนมากที่สุด และมีโอกาสศึกษาต่อได้มากกว่ากลุ่มวิชาชีพอื่น

ปี 2533 พรเทพ ลีทองอิน (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา ปีการศึกษา 2533 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาทางด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ตัวแปรย่อยที่นักเรียนเลือกมากที่สุดคือ ความรู้ทางสาขาพลศึกษาช่วยให้สามารถหางานได้หลายทาง มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงได้ และสามารถหารายได้พิเศษได้

ปี 2535 เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 94) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า ค่านิยมในอาชีพทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียน โดยนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความมั่นคงในอาชีพสูงสุด และค่านิยมในอาชีพของนักเรียนเปลี่ยนจากการมีรายได้สูง ความก้าวหน้า ความมีเกียรติยศชื่อเสียงมาเป็นความมั่นคงของอาชีพแทน

ปี 2535 ชื่นพริ้ง สุรนันทน์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามูลเหตุของใจของนักเรียนในการเลือกเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่ม ภาคกลาง จากผลการวิจัยพบว่า มูลเหตุของใจของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาช่าง อุตสาหกรรม เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังนี้คือ ด้านความมีเกียรติยศ และด้านความมั่นคง ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความสนใจ และความถนัดในสาขาวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม

ปี 2539 อุไรวรรณ โพธิเวชเทวัญ (2539 : 76) ได้ศึกษาเรื่องสิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย

พบว่า สิ่งจูงใจที่ทำให้หนีตเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษามากที่สุด คือ ด้านความคิดเห็นส่วนตัว เพราะการเรียนจะแตกต่างจากระดับประถมและมัธยม เพราะการตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเอง และพบว่าด้านเศรษฐกิจเป็นสิ่ง จูงใจต่ำที่สุด เพราะยังอยู่ในอุปการะของผู้ปกครอง

ปี 2541 สว่างจิตร พัทธมณีปกรณ์ (2541 : 81) ได้ศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการเลือกเรียน วิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์มากที่สุด ได้แก่ ด้านความมั่นคง และความก้าวหน้าในอาชีพ รองลงมาคือด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจใน วิชาชีพ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ปี 2539 ปัญญา สังข์ภิรมย์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเหตุผลในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐาน วิชาอาชีพอุตสาหกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรม สามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเหตุผลในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐาน วิชา อาชีพอุตสาหกรรม ด้านความสนใจและความถนัดสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการศึกษาต่อ ด้าน แรงจูงใจจากโรงเรียนและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

ปี 2542 สุพรรณิ เสาวดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนกลุ่ม วิชาการบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ด้านความถนัดและความสนใจ ด้าน บุคลิกภาพ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านการยอมรับในสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านบุคคล ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับน้อย

ปี 2543 ทองวรรณ ศิริวรรณ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกหลักสูตร เศรษฐศาสตร์และการจัดการของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษามี แรงจูงใจในการเลือกหลักสูตรเศรษฐศาสตร์และการจัดการ ด้านแรงจูงใจ ด้านส่วนตัว แรงจูงใจด้าน อาชีพ และแรงจูงใจด้านสังคมอยู่ในระดับมาก

ปี 2531 วาสนา เจริญวิเชียรฉาย (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสิ่งจูงใจของนักศึกษาใน การเลือกเรียนวิชาเอกศิลปหัตถกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สิ่งจูงใจของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกเรียนวิชาเอก ศิลปหัตถกรรม ด้านความรัก ความสนใจ และความถนัดในสาขาวิชาชีพศิลปหัตถกรรม ด้านความ มีเกียรติยศชื่อเสียง และด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพอยู่ในระดับมาก ด้านความคิดเห็น ส่วนตัวอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความจำเป็นบางประการและด้านบุคคลที่ เกี่ยวข้องอยู่ในระดับ น้อย

ปี 2543 สันติพงษ์ เจริญศรี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องมูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียน วิชาพื้นฐานอาชีพอุตสาหกรรมพบว่า ในด้านความถนัดทางการเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความ

สนใจ บุคคลที่เกี่ยวข้องและการศึกษาต่อเป็นมูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพ
อุตสาหกรรมในระดับน้อย

ปี 2540 สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อ
สายสามัญศึกษา และสายอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสายสามัญศึกษามีเหตุผลของปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อด้านเกียรติยศ
ชื่อเสียงสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความสนใจและความถนัด
ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านความต้องการของบุคคลที่ เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ส่วนนักเรียนสาย
อาชีวศึกษามีเหตุผลของปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าสูงสุด
รองลงมา คือ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านความสนใจและความถนัด และ
ด้านความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

เมอร์ค็อกซ์ (Mordock. 1969 : 2351) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ
เลือกวิชาชีพของนักศึกษา ผลปรากฏว่าในการเลือกอาชีพของนักศึกษาในวิทยาลัยส่วนมาก ได้รับ
อิทธิพลจาก องค์ประกอบที่เป็นความสนใจ ความสามารถของตนเอง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้
นักศึกษาส่วนมากตัดสินใจได้ดี ได้แก่ การสนทนากับบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ และการอ่าน
หนังสือ

แอดดี้ (Eaddy. 1969 : 2958) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของ
นักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยเซียน่า พบว่า บิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุตร และ
มารดามีอิทธิพลอย่างมากในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อของบุตร ระดับการศึกษาของบิดามารดา
มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเลือกอาชีพของบุตร นอกจากนี้ ยังพบว่า การเลือกอาชีพของ
นักเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจส่วนตัว ความพึงพอใจ ความสามารถและค่าตอบแทน

การ์ริสัน (Garrison. 1956 : 415-423) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ
เลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลออกเป็น 3 ประเภท และ 1 ใน
3 ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา ค่านิยม ความสนใจ
ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนในวัยเดียวกันและทัศนคติของเด็กที่มีต่ออาชีพนั้น ๆ

ด็อบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2973) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความปรารถนาและความ
มุ่งหวังทางด้านอาชีพของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมปลายจาก 5 มณฑลของรัฐหลุยเซียน่า พบว่า ความ
มุ่งหวังใน การเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์กับสถิติปัญญา ความถนัดทางการเรียน วิธีการเรียน ถิ่นที่อยู่
และครอบครัว ความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพ มักจะได้รับอิทธิพลจากภายนอก อิทธิพลนี้จะ
น้อยลงเมื่ออายุมากขึ้น แรงจูงใจจากภายในและภายนอกของบุคคลที่ทำให้เขาเลือกอาชีพจะมีผลต่อการ

เปลี่ยนอาชีพและการฝึกฝนอาชีพ การเลือกอาชีพนั้นได้แรงจูงใจจากความถนัดภายใน ความคาดหวัง และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล สำหรับนักเรียนที่ได้ศึกษานี้ บิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เพื่อนมีอิทธิพลรองลงมา การเลือกของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจ ค่าจ้างและลักษณะของงานเป็นสำคัญ

วิทเทอร์เรอร์ (Witterauer. 1980 : 608) ได้ศึกษาถึงความพอใจในงาน และเหตุจูงใจในการเลือกคณะศึกษา พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่เป็นเหตุจูงใจในการเลือกคณะ คือ รายได้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาต้องการคำแนะนำในการเลือกสาขาวิชาเอก และเลือกคณะอีกด้วย

โรเซนเบอร์ก และคณะ (Rosenberg and Others. 1970 : 215-216) ได้ศึกษารวบรวมค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผลปรากฏว่าค่านิยมที่สำคัญมีได้ อยู่ที่มีรายได้และเกียรติภูมิสูงเท่านั้น แต่อยู่ที่ความพอใจด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งรวบรวมได้ 9 ประการคือ

1. เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความสามารถและความถนัดพิเศษ
2. เป็นงานที่มีรายได้ดี
3. เปิดโอกาสให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นมากกว่าที่จะอยู่กับวัตถุสิ่งของ
4. เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้เต็มที่
5. ทำให้มีเกียรติและสถานภาพทางสังคมสูง
6. มีอนาคตที่มั่นคงปลอดภัย
7. เปิดโอกาสให้มีอิสระอย่างเต็มที่
8. เปิดโอกาสให้ใช้ภาวะผู้นำ
9. เปิดโอกาสให้ได้ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สรุปได้ว่า การตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพใน อนาคตของบุคคลนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น ความสนใจ ความชอบ สติปัญญา ความถนัด บุคลิกภาพ และเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพในอนาคตของแต่ละบุคคล ซึ่งมีข้อแตกต่างระหว่างบุคคล อาทิ เพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และรายได้ของบิดามารดา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังขึ้นอยู่กับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพนั้น ๆ โดยตรง อีกเช่น ค่านิยม ความมั่นคง เกียรติยศชื่อเสียง รายได้ ความก้าวหน้าในอาชีพ ดังนั้นจากผลการวิจัยที่สรุปมาดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพในอนาคตที่ตนเองคาดหวัง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่องเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จากวิทยาลัยทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำนวน 84 คน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จำนวน 41 คน และวิทยาลัยพณิชยการบางนา จำนวน 65 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ ระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ปัจจุบันอาศัยอยู่กับและความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา เป็นคำถามแบบเลือกตาม (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า
2. ด้านการยอมรับในสังคม
3. ด้านความถนัดและความสนใจ
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดตามความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อทราบแนวทางและขอบเขตในการออกแบบสอบถาม

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการเพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย เกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า จำนวน 9 ข้อ ด้านการยอมรับในสังคม จำนวน 4 ข้อ ด้านความถนัดและความสนใจ จำนวน 20 ข้อ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ข้อ รวมจำนวน 40 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้คือ

- 5 หมายถึง เหตุผลในการตัดสินใจระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหตุผลในการตัดสินใจระดับมาก
- 3 หมายถึง เหตุผลในการตัดสินใจระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เหตุผลในการตัดสินใจระดับน้อย
- 1 หมายถึง เหตุผลในการตัดสินใจระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพิร ลิมไทย หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ดร. ละเอียด รักษ์เผ่า อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่

ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (*Pearson Product Moment Correlation Coefficient*) แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันที่ 0.20 ขึ้นไป ไว้ทั้ง 4 ด้าน รวม 40 ข้อ ดังนี้คือ

1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	จำนวน	9 ข้อ
2. ด้านการยอมรับในสังคม	จำนวน	4 ข้อ
3. ด้านความถนัดและความสนใจ	จำนวน	20 ข้อ
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	7 ข้อ

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกไปหาความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (*Cronbach*) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9005

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยพัฒนการเชตุพน วิทยาลัยพัฒนการธนบุรี และวิทยาลัยพัฒนการบางนา เพื่อนำไปขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่ วิทยาลัยพัฒนการเชตุพน วิทยาลัยพัฒนการธนบุรี และวิทยาลัยพัฒนการบางนา โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ในระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2545

4. การจัดกระทำข้อมูล

ในการประมวลผลข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window 10.0 (*Statistical Package For the Social Sciences For Window 10.0*)

- วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
- วิเคราะห์เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ตามตัวแปรระดับผลการเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (*t-test*) และเปรียบเทียบตามตัวแปรสถานศึกษา อาชีพผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (*One-Way Analysis of Variance*) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีการของ *Tukey*

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าสถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ

5.1.2 ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 65)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 314) จากสูตร

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคน

5.2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test) จากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 165)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการแจกแจงของ t
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (*One – Way Analysis of Variance*) จากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 236)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาการแจกแจงของ F
	MS_B	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

5.3.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในกรณีที่ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการทดสอบของ *Tukey*

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่องเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงของ t (t -distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงของ F (F -distribution)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายโดยเรียงลำดับหัวข้อเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกตามระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครองและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียนจำแนกตามระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครองและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับผลการเรียน		
คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00	86	45.3
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป	104	54.7
รวม	190	100.0
2. สถานศึกษา		
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน	83	43.7
วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี	42	22.1
วิทยาลัยพณิชยการบางนา	65	34.2
รวม	190	100.0
3. อาชีพผู้ปกครอง		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	33	17.4
พนักงานบริษัท	78	41.1
เกษตรกร*	14	7.4
ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว	54	28.4
อื่น ๆ*	11	5.8
รวม	190	100.0

หมายเหตุ * ไม่นำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
ระดับประถมศึกษา	87	45.8
ระดับมัธยมศึกษา	62	32.6
ระดับอุดมศึกษา	41	21.6
รวม	190	100.0

จากตาราง 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 190 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยพัฒนวิชาการเซตุน มีระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทและมีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ดังตาราง 2 – 6

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวม และรายด้าน

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	3.49	.55	ปานกลาง
ด้านการยอมรับในสังคม	3.81	.63	มาก
ด้านความถนัดและความสนใจ	3.56	.56	มาก
ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3.14	.75	ปานกลาง
รวม	3.50	.49	ปานกลาง

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนใช้เหตุผลด้านการยอมรับ

ในสังคม และด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมาก นอกนั้นใช้เหตุผลด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการ
เลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า
โดยรวมและรายข้อ

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า			
1. เมื่อเรียนจบแล้วสามารถหางานทำได้ง่าย	3.49	.77	ปานกลาง
2. สามารถเรียนต่อได้หลายสาขาวิชา	3.45	.81	ปานกลาง
3. มีงานอาชีพรองรับทั้งในภาครัฐและเอกชน	3.46	.88	ปานกลาง
4. มีโอกาสประกอบอาชีพที่มีรายได้มั่นคงทำให้มีฐานะ ความเป็นอยู่ของตนเองดีขึ้น	3.56	.74	มาก
5. มีโอกาสสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและวงศ์ตระกูล	3.36	.83	ปานกลาง
6. มีโอกาสเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้บริหารได้	3.32	.91	ปานกลาง
7. เป็นวิชาชีพที่ทำให้ได้ปรับปรุงพัฒนาทักษะของตนเอง อยู่เสมอ	3.88	.79	มาก
8. เป็นวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	3.29	.87	ปานกลาง
9. เป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางธุรกิจ และเศรษฐกิจ	3.64	.84	มาก
รวม	3.49	.55	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่านักเรียนที่ใช้เหตุผลด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นักเรียนใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการอยู่ในระดับมาก คือเป็นวิชาชีพที่ทำให้ได้ปรับปรุงพัฒนาทักษะของตนเองอยู่เสมอ เป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางธุรกิจและเศรษฐกิจ มีโอกาสประกอบอาชีพที่มีรายได้มั่นคงทำให้มีฐานะความเป็นอยู่ของตนเองดีขึ้นตามลำดับ ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นเหตุผลในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการ
เลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านการยอมรับในสังคม โดยรวมและ
รายข้อ

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านการยอมรับในสังคม			
1. เป็นวิชาชีพหนึ่งที่วงการธุรกิจยอมรับ	3.90	.77	มาก
2. สังคมปัจจุบันยอมรับบุคคลที่เรียนวิชาชีพการเลขานุการ	3.74	.79	มาก
3. สามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและได้รับ การยอมรับจากบุคคลทั่วไป	3.81	.79	มาก
4. เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่อง	3.79	.75	มาก
รวม	3.81	.63	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนใช้เหตุผลด้านการยอมรับในสังคมในการตัดสินใจเรียนกลุ่ม
วิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการ
 การเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความถนัดและความสนใจ
 โดยรวมและรายข้อ

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านความถนัดและความสนใจ			
1. ตนเองมีระดับความสามารถเพียงพอที่จะเรียนวิชาชีพนี้	3.48	.70	ปานกลาง
2. เป็นวิชาชีพที่ทำให้ตนเองรู้จักวางแผนจัดระบบงาน ภายในหน่วยงานได้อย่างดี	3.68	.75	มาก
3. เป็นกลุ่มวิชาที่ตนเองสามารถทำคะแนนสอบได้ดี	3.43	.87	ปานกลาง
4. เป็นวิชาชีพที่ตนเองต้องใช้ทักษะไหวพริบด้านการฟัง การเขียน	3.83	.86	มาก
5. เรียนวิชาชีพตามความถนัดของตนเอง	3.43	.93	ปานกลาง
6. ชอบเรียนเพราะเป็นวิชาชีพที่ได้ใช้ความรู้ด้าน มนุษยสัมพันธ์มาก	3.74	.82	มาก
7. ชอบเรียนเพราะเป็นวิชาชีพที่ได้ใช้ความรู้ด้านทักษะ และการจัดการเป็นอย่างดี	3.83	.76	มาก
8. ชอบเรียนเพราะทำให้มีความสามารถแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้ดี	3.72	.80	มาก
9. ชอบเรียนเพราะทำให้มีความสามารถใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.78	.79	มาก
10. ตนเองมีทักษะในการใช้เครื่องใช้สำนักงานได้เป็นอย่างดี	3.47	.76	ปานกลาง
11. ตนเองเป็นผู้สามารถเก็บความลับของนายจ้าง และหน่วยงานได้ดี	3.74	.78	มาก
12. ตนเองมีความสามารถบริหารจัดการงานให้นายจ้าง และหน่วยงานได้ดี	3.41	.76	ปานกลาง
13. ชอบเรียนวิชาเลข	3.46	.99	ปานกลาง
14. เป็นกลุ่มวิชาที่ตรงกับความสนใจของตนเอง	3.47	.91	ปานกลาง
15. มีความสนใจในงานเกี่ยวกับด้านเลขานุการเป็นพิเศษ	3.42	.88	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านความถนัดและความสนใจ			
16. ชอบเรียนเพราะสามารถเลือกเรียนได้โดยไม่จำกัด คะแนนเฉลี่ยสะสม	3.27	.91	ปานกลาง
17. วิชากลุ่มเลขานุการเป็นวิชาที่น่าสนใจกว่ากลุ่มวิชาอื่น ๆ	3.52	.88	มาก
18. อยากเรียนรู้และฝึกฝนทักษะด้านวิชาชีพเลขานุการ	3.69	.83	มาก
19. อยากเข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาชีพด้านเลขานุการ	3.09	.92	ปานกลาง
20. ประทับใจครู-อาจารย์ในคณะวิชาการเลขานุการที่ให้ความ สนใจเอาใจใส่ต่อผู้เรียน	3.81	.98	มาก
รวม	3.56	.56	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่านักเรียนใช้เหตุผลด้านความถนัดและความสนใจในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักเรียนใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก คือ เป็นวิชาชีพที่ตนเองต้องใช้ทักษะไหวพริบด้านการฟังการเขียน ชอบเรียนเพราะเป็นวิชาชีพที่ได้รับความรู้ด้านทักษะและการจัดการเป็นอย่างดี ประทับใจครู-อาจารย์ในคณะวิชาการเลขานุการที่ให้ความสนใจเอาใจใส่ ต่อผู้เรียน ชอบเรียนเพราะทำให้มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชอบเรียนเพราะเป็นวิชาชีพที่ได้ใช้ความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์มาก ตนเองเป็นผู้สามารถเก็บความลับของนายจ้างและหน่วยงานได้ดี ชอบเรียนเพราะทำให้มีความสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี อยากเรียนรู้และฝึกฝนทักษะด้านวิชาชีพเลขานุการ เป็นวิชาชีพที่ทำให้ตนเองรู้จักวางแผนจัดระบบงานภายในหน่วยงานได้อย่างดี วิชากลุ่มเลขานุการเป็นวิชาที่น่าสนใจกว่ากลุ่มวิชาอื่น ๆ ตามลำดับ นอกนั้นเป็นเหตุผลในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยรวม และรายข้อ

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	$\bar{X}$	S	ระดับ
ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง			
1. ตัดสินใจเรียนด้วยตนเอง	3.86	1.05	มาก
2. ผู้ปกครองแนะนำให้เรียน	2.74	1.13	ปานกลาง
3. ญาติพี่น้องแนะนำให้เรียน	2.62	1.19	ปานกลาง
4. บุคคลที่ประกอบอาชีพเลขานุการแนะนำให้เรียน	2.46	1.22	น้อย
5. เห็นความสำเร็จของบุคคลที่ประกอบอาชีพนี้	3.56	.88	มาก
6. ประทับใจวิทยากรที่วิทยาลัยเชิญมาบรรยายด้านเลขานุการ	3.39	.93	ปานกลาง
7. เมื่อจบการศึกษาจะได้นำความรู้ไปดูแลกิจการของครอบครัว	3.32	1.12	ปานกลาง
รวม	3.14	.75	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่านักเรียนใช้เหตุผลด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักเรียนใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก คือตัดสินใจเรียนด้วยตนเอง เห็นความสำเร็จของบุคคลที่ประกอบอาชีพนี้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่นักเรียนใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ประทับใจวิทยากรที่วิทยาลัยเชิญมาบรรยายด้านเลขานุการ เมื่อจบการศึกษาจะได้นำความรู้ไปดูแลกิจการของครอบครัว ผู้ปกครองแนะนำให้เรียน ญาติพี่น้องแนะนำให้เรียน ตามลำดับ และข้อที่นักเรียนใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเรียนอยู่ในระดับน้อย คือบุคคลที่ประกอบอาชีพเลขานุการแนะนำให้เรียน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกตามระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ดังแสดงไว้ในตาราง 7-12

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับผลการเรียน

เหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการ	ระดับผลการเรียน						t
	ต่ำกว่า 2.00		ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป				
	$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S		
1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	3.38	.48	ปานกลาง	3.59	.58	มาก	- 2.820
2. ด้านการยอมรับในสังคม	3.75	.60	มาก	3.86	.65	มาก	- 1.241
3. ด้านความถนัดและความสนใจ	3.32	.43	ปานกลาง	3.77	.57	มาก	- 6.212
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	2.98	.63	ปานกลาง	3.26	.82	ปานกลาง	- 2.579
รวม	3.36	.40	ปานกลาง	3.62	.53	มาก	- 3.915

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 และตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านความถนัดและความสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ส่วนด้านการยอมรับในสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานศึกษา

เหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	2	6.532	3.266	12.186*
	ภายในกลุ่ม	187	50.123	.268	
	รวม	189	56.655		
2. ด้านการยอมรับในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.007	1.003	2.583
	ภายในกลุ่ม	187	72.640	.338	
	รวม	189	74.646		
3. ด้านความถนัดและความสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.781	3.891	14.291*
	ภายในกลุ่ม	7	50.907	.272	
	รวม	189	58.688		
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	2	15.154	7.577	15.570*
	ภายในกลุ่ม	187	90.999	.487	
	รวม	189	106.153		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.603	3.301	15.700*
	ภายในกลุ่ม	187	39.321	.210	
	รวม	189	45.924		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่านักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ส่วนด้านการยอมรับในสังคม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า นักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันในรายคู่ใดบ้าง จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ *Tukey* ปรากฏ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ *Tukey* โดยจำแนกตามสถานศึกษา

		สถานศึกษา	$\bar{X}$	เชตุพน	ธนบุรี	บางนา
				3.31	3.48	3.74
ด้านความมั่นคง และความก้าวหน้า	เชตุพน		3.31	-	.17	.42 [*]
	ธนบุรี		3.48	-	-	.26 [*]
	บางนา		3.74	-	-	-
		สถานศึกษา	$\bar{X}$	เชตุพน	ธนบุรี	บางนา
				3.34	3.66	3.79
ด้านความถนัด และความสนใจ	เชตุพน		3.34	-	.32 [*]	.45 [*]
	ธนบุรี		3.66	-	-	.13
	บางนา		3.79	-	-	-
		สถานศึกษา	$\bar{X}$	เชตุพน	ธนบุรี	บางนา
				2.82	3.26	3.45
ด้านบุคคลที่ เกี่ยวข้อง	เชตุพน		2.82	-	.44 [*]	.63 [*]
	ธนบุรี		3.26	-	-	.19
	บางนา		3.45	-	-	-

ตาราง 9 (ต่อ)

	สถานศึกษา	$\bar{X}$			
			เชตุพน	ธนบุรี	บางนา
			3.31	3.48	3.74
รวม	เชตุพน	3.31	-	.22 [*]	.42 [*]
	ธนบุรี	3.53	-	-	.20
	บางนา	3.73	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า

1. นักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการบางนา มีเหตุผลในการตัดสินใจด้านความมั่นคงและความก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนและวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการบางนา มีเหตุผลในการตัดสินใจด้านความถนัดและความสนใจมากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนและนักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีเหตุผลในการตัดสินใจด้านความถนัดและความสนใจมากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการบางนามีเหตุผลในการตัดสินใจด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนและนักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีเหตุผลในการตัดสินใจด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการบางนามีเหตุผลในการตัดสินใจโดยรวม มากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนและนักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีเหตุผลในการตัดสินใจโดยรวมมากกว่านักเรียนที่อยู่ในวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

เหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	2	1.581	.790	3.125*
	ภายในกลุ่ม	162	40.968	.253	
	รวม	164	42.548		
2. ด้านการยอมรับในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	.761	.381	1.027
	ภายในกลุ่ม	162	59.998	.370	
	รวม	164	60.759		
3. ด้านความถนัดและความสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.051	1.025	3.403*
	ภายในกลุ่ม	162	48.810	.301	
	รวม	164	50.861		
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.163	.582	1.140
	ภายในกลุ่ม	162	82.674	.510	
	รวม	164	83.837		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.340	.670	3.190*
	ภายในกลุ่ม	162	34.039	.210	
	รวม	164	35.380		

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ส่วนด้านการยอมรับในสังคม และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าแตกต่างกันในรายคู่ใดบ้าง จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ *Tukey* ปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจและรวมทุกด้าน ด้วยวิธีการของ *Tukey* โดยจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

		อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว
				3.65	3.45	3.37
ด้านความมั่นคง และความก้าวหน้า	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.65	-	.20	.28 [*]	
	พนักงานบริษัท	3.45	-	-	.08	
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.37	-	-	-	
		อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว
				3.76	3.55	3.44
ด้านความถนัด และความสนใจ	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.76	-	.21	.32 [*]	
	พนักงานบริษัท	3.55	-	-	.11	
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.44	-	-	-	
		อาชีพ	$\bar{X}$	ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว
				3.65	3.48	3.40
รวม	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	3.65	-	.17	.25 [*]	
	พนักงานบริษัท	3.48	-	-	.08	
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.40	-	-	-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า

1. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความถนัดและความสนใจมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนโดยรวมมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

เหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	2	.481	.241	.801
	ภายในกลุ่ม	187	56.174	.300	
	รวม	189	56.655		
2. ด้านการยอมรับในสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	.724	.362	.916
	ภายในกลุ่ม	187	73.922	.395	
	รวม	189	74.646		
3. ด้านความถนัดและความสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.326	.663	2.161
	ภายในกลุ่ม	187	57.362	.307	
	รวม	189	58.688		
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	2	.047	.235	.041
	ภายในกลุ่ม	187	106.106	.567	
	รวม	189	106.153		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.506	.253	1.042
	ภายในกลุ่ม	187	45.418	.243	
	รวม	189	45.924		

จากตาราง 12 แสดงว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีเหตุผลในการ
ตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโดยรวมและ ราย
ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการทราบว่าเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในด้านดังต่อไปนี้ คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเปรียบเทียบจากระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อจะได้นำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาการเลขานุการให้มีคุณภาพและศักยภาพในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น

ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตาม ระดับผลการเรียน สถานศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการแนะแนวการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 อีกทั้งยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาการเลขานุการให้มีคุณภาพและศักยภาพในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จากวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งคือ วิทยาลัยณิชยการเขต

พน จำนวน 84 คน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จำนวน 41 คน และวิทยาลัยพณิชยการบางนา จำนวน 65 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 190 คน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มี ระดับผลการเรียนต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีสถานศึกษาต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 3 แห่งคือ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน พณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการบางนา จำนวน 190 ฉบับ ซึ่งได้รับคืนมา 190 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้าน การยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป *SPSS For window version 10.0 (Statistical Package the Social Sciences for window version 10.0)* โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนน้อยที่สุด

3. การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบระดับเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่า t (t -test) และระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (*One-way Analysis of Variance*) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธีการของ *Tukey*

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 190 คน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน มีระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทและมีการศึกษาระดับประถมศึกษา
2. เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนใช้เหตุผลด้านการยอมรับในสังคม และด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมาก และใช้เหตุผลด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
3. การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

นักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการยอมรับในสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า พบว่า วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุนกับวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา และวิทยาลัยพาณิชย์การบางนากับวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีมีผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย นักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา มีผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความ ก้าวหน้า มากกว่านักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน และวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีส่วน นักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีกับวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน มีผลในการตัดสินใจเรียนในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความถนัดและความสนใจ พบว่าวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุนกับวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี และวิทยาลัย พณิชย์การเซดุนกับวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา มีผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย นักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา มีผลในการตัดสินใจเรียนในด้านความถนัดและความสนใจ มากกว่าวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุนและวิทยาลัยพาณิชย์การ ธนบุรี ส่วนนักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีกับวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุนมีผลในการ ตัดสินใจเรียนในด้านความถนัดและความสนใจ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่าวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุนกับวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรี และวิทยาลัย พณิชย์การเซดุนกับวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา มีผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีมีผลในการตัดสินใจในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่าวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน และนักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การ บางนา มีผลในการตัดสินใจเรียนมากกว่าวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนของวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีกับวิทยาลัยพาณิชย์การ

การบางนา มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกัน

นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนโดยรวม ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านความถนัดและความสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการยอมรับในสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งโดยรวม ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านความถนัดและความสนใจ พบว่า อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจกับอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีเหตุผลในการตัดสินใจมากกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ส่วนผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัท มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการยอมรับในสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกัน

นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการยอมรับในสังคมและด้านความถนัดและความสนใจ พบว่านักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนในระดับมาก ส่วนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่านักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนตามความต้องการของตนเอง เพื่อจะสามารถทำให้ชีวิตของตนเองมีความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิตดังที่ตนเองต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการขั้นพื้นฐาน

ของมนุษย์ที่ Maslow (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2538 : 90; อ้างอิงจาก Maslow. 1943) ได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์ทุกคนต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตพร้อมกับมีความมั่นคงในอาชีพหน้าที่ การงานและฐานะทางเศรษฐกิจดี และ ฮอปพอก (Hoppock. 1976 : 92) ได้กล่าวถึงหลักของการเลือก อาชีพว่าการเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและสามารถพัฒนาอาชีพ ของตนเองให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคตได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 94) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรม สามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่าค่านิยมในอาชีพทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของ นักเรียน โดยนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความมั่นคงในอาชีพสูงสุด และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สว่างจิตร พัทธมณีปกรณ์ (2541 : 81) ได้ศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอก คอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุจูงใจ ในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์มากที่สุด ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรเซนเบิร์ก และคณะ (Rosenberg and Others. 1970 : 215-216) ได้ ศึกษารวบรวมค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า ค่านิยมที่สำคัญมีได้อยู่ที่มีรายได้และเกียรติภูมิสูงเท่านั้น แต่อยู่ที่ความพอใจด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งรวบรวม ได้ 9 ประการคือ เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความสามารถและความถนัดพิเศษ เป็นงานที่มีรายได้ดี เปิด โอกาสให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นมากกว่าที่จะอยู่กับวัตถุสิ่งของ เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้เต็มที่ ทำให้มีเกียรติและสถานภาพทางสังคมสูง มีอนาคตที่มั่นคงปลอดภัย เปิดโอกาสให้มีอิสระ อย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ใช้ภาวะผู้นำ เปิดโอกาสให้ได้ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอและสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พรเทพ ลีทองอิน (2533 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียน วิชาเอกพลศึกษา ของนักศึกษามหาวิทยาลัยพลศึกษา ปีการศึกษา 2533 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือก เรียนวิชาเอกพลศึกษาทางด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ตัวแปรย่อยที่นักเรียนเลือกมากที่สุดคือ ความรู้ ทางสาขาพลศึกษาช่วยให้สามารถหางานได้หลายทาง มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงได้ และสามารถหา รายได้พิเศษได้

1.2 ด้านการยอมรับในสังคม นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการ เลขานุการด้านการยอมรับในสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในวงการธุรกิจปัจจุบัน ยังมีความต้องการบุคคลที่เรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการเข้าไปทำงานในหน่วยงานทั้งในภาครัฐและ เอกชน ซึ่งโดยลักษณะงานของกลุ่มวิชาการเลขานุการเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งในองค์การ งานส่วน ใหญ่เป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนอื่น เช่นผู้บริหารของหน่วยงานของตนและหน่วยงานอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานย่อย ในขณะเดียวกันเป็นผู้ป้อนข้อมูลที่สำคัญให้ผู้บริหารและยังต้องสามารถ ดำเนินงานในสำนักงานหลายประเภทที่ต้องใช้ความชำนาญทางด้านเทคนิคเพื่อให้งานสำนักงานดำเนิน ไปอย่างราบรื่น (Agnew and Others. 1954 : 1) งานเลขานุการเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบขึ้นตรงต่อ

ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีความรู้รอบตัว ประสบการณ์และสามัญสำนึกพอสมควร เลขานุการที่ดีมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เกิดผลเพิ่มขึ้น ความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์การธุรกิจส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับเลขานุการ ยิ่งองค์การธุรกิจก้าวหน้าขยายออกไปกว้างขวางมากเท่าใด ความจำเป็นและความต้องการของเลขานุการที่มีความสามารถยิ่งเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญของเลขานุการว่า “การเสียเลขานุการที่มีความสามารถเท่ากับเสียแขนขาไปเลยทีเดียว” (อุษณีย์ ตูลาปติ. 2538.9:11) ดังนั้นวงการธุรกิจยังคงยอมรับกลุ่มวิชาการเลขานุการนี้อยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดีอบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2973) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางด้านอาชีพของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมปลายจาก 5 มณฑลของรัฐหลุยเซียน่า พบว่าความมุ่งหวังในการเลือกอาชีพมีความสัมพันธ์กับ สถิติปัญญา ความถนัดทางการเรียน วิธีการเรียน ถิ่นที่อยู่และครอบครัว ความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพ มักจะได้รับอิทธิพลจากภายนอกของบุคคลที่ทำให้เขาเลือกอาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ เสาวดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามูลเหตุปัจจัยในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีมูลเหตุปัจจัยด้านการยอมรับในสังคมอยู่ใน ระดับมาก

1.3 ด้านความถนัดและความสนใจ นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการด้านความถนัดและความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีการสำรวจและวิเคราะห์ตนเองอย่างมีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้การวิเคราะห์ตนเองและสำรวจตนเองว่าตนเองชอบและมีความสามารถพิเศษทางด้านใด แล้วจึงตัดสินใจเลือกดังทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและ องค์ประกอบของบุคคล (Trait and Factors Theory) มีหลักการว่าบุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้หลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งเหมือนกับหลักการเลือกอาชีพของ Frank Parsons โดยมีหลักการเลือกอาชีพคือ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์อาชีพ การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ทฤษฎีนี้ได้มีการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ สรุปได้ดังนี้คือ ความถนัดและสถิติปัญญา ความสนใจ ค่านิยม บุคคลแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ครอบครัว บุคลิกภาพและการปรับตัว ถิ่นที่อยู่และค่านิยมในชุมชน ซึ่งทำให้นักบุคคลเลือกอาชีพของตนตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา สังข์ภิรมย์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเหตุผลการเลือกเรียนวิชาพื้นฐาน วิชาอาชีพ อุดสาหกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมีเหตุผลการเลือกเรียนวิชาพื้นฐาน วิชาชีพอุตสาหกรรม ด้านความสนใจและความถนัดสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติพงษ์ เจริญศรี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องมูลเหตุปัจจัยในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพชีพอุตสาหกรรม พบว่าในด้านความถนัด

ทางการเรียนเป็นมูลเหตุจูงใจเลือกเรียนมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ โค้วตระกูล (2528 : 49-50) ได้วิจัยการศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดลำปาง พบว่าองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกแผนการเรียนวิชานั้น ๆ นักเรียนให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถเป็นลำดับแรก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญวิทย์ กลิ่นเลขา (2539-54-55) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียน อาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่านักเรียนส่วนมากตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพโดยการตัดสินใจด้วยตนเองและพิจารณาถึงความถนัด ความสนใจ ในประเภทวิชาชีพที่เลือก

1.4 ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง นักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักเรียนมีเหตุผลในการตัดสินใจด้วย ตนเองแต่ได้รับอิทธิพลในการตัดสินใจมาจากบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ครู เพื่อนหรือบุคคลอื่นใดที่สามารถทำให้นักเรียนตัดสินใจเรียน ซึ่งจากทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล บุคคลแวดล้อม เช่น พ่อแม่ ครู ฯลฯ ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สว่างจิตร พัทธมนิพนธ์ (2541 : 81) ได้ศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์รองลงมาคือด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าเหตุผลของปัจจัยต่อความ สนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษารองลงมาคือด้านความต้องการของบุคคลที่ เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา สังข์ภิรมย์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเหตุผลการเลือกเรียนวิชาพื้นฐาน วิชาอาชีพ อุดสาหกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเหตุผลการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานรองลงมาคือ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ เสาวดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา มูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี พบว่ามูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีการ ตัดสินใจด้วยตนเองไม่มีบุคคลอื่นมาเกี่ยวข้อง

2. การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1 การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 และตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป มี เหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าและด้านความถนัดและความสนใจ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปมีหลักการในการพิจารณาตัดสินใจเรียนหรือเลือกอาชีพได้มากกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Roe ที่วิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความแตกต่างในด้านบุคลิกภาพ สถิติปัญหาความถนัด ประสบการณ์ในวัยเด็ก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ อภาพันธุ์ (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมภาคเหนือ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพแตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนา ณ สงขลา (2535 : 48-49) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพประเภทวิชาคหกรรมของผู้ปกครองและนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพใน สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษากลุ่มภาคใต้ พบว่าแนวทางการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน ในด้านความรู้จักตนเองจะต้องมี ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพในอนาคต และบุคลิกลักษณะส่วนตัว ซึ่งได้แก่ สถิติปัญหา ความถนัด ความสนใจ สุขภาพ ส่วนด้านการยอมรับในสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.00 และตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักเรียนที่มีผลการเรียนทั้ง 2 ระดับ ไม่ให้ความสำคัญกับด้านการยอมรับในสังคมและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2.2 การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการยอมรับในสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งพบว่านักเรียนวิทยาลัยพาณิชย์การเซตุนกับ นักเรียนวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนวิทยาลัยพาณิชย์การบางนา มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่านักเรียนวิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน และนักเรียนวิทยาลัยพาณิชย์การธนบุรีกับนักเรียนวิทยาลัยพาณิชย์การ บางนามีเหตุผลในการตัดสินใจด้านความมั่นคงและ

ความก้าวหน้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนวิทยาลัย พณิชยการบางนามีเหตุผลในการพิจารณาว่านักเรียนวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน และนักเรียน วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ส่วนนักเรียนวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนกับ นักเรียนวิทยาลัยพณิชยการ ธนบุรี มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนในด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี มีเหตุผลใน การตัดสินใจเรียนด้านความถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มากกว่านักเรียนวิทยาลัย พณิชยการเชตุพน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนักเรียนวิทยาลัยพณิชยการธนบุรีมีเหตุผลในการพิจารณา มากกว่านักเรียนวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ดังนั้นสถานศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาของ นักเรียนที่มีต่อเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สว่าง จิตร พัทธมณีปกรณ์ (2541 : 81) ได้ศึกษาเรื่องเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเหตุจูงใจในการเลือกเรียน วิชาเอกคอมพิวเตอร์มาก ได้แก่ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ การยอมรับในสังคม ความ ถนัดและความสนใจและด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.3 การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการที่มีอาชีพของ ผู้ปกครองแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านความถนัดและความสนใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพประกอบธุรกิจ ส่วนตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ได้รับการศึกษาก่อนข้างสูง และมี โอกาสประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง มีคนนับหน้าถือตาใน วงสังคม มากกว่าอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว ซึ่งอาจจะมี ความ มุ่งหวังเพียงให้บุตรหลานเรียนสำเร็จ สามารถ เลี้ยงตนเองได้เท่านั้นก็พอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ โพธิเวชเทวัญ (2539 : 85) ได้ ศึกษาสิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าอาชีพผู้ปกครองต่างกันมีผลต่อการเลือกเรียน แตกต่างกันและสอดคล้อง กับหลักการเลือกอาชีพของศุภวดี บุญญวงศ์ (2530 : 20-22) สรุปว่าการเลือกอาชีพจะสัมพันธ์กับ พื้นฐานของครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองและความเป็นมาของตระกูลในอดีต ส่วนผู้ปกครอง ที่มีอาชีพอื่น ๆ มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับใน สังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ

2.4 การเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการที่มี ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครองแตกต่างกัน พบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะไม่ว่าผู้ปกครองจะมีระดับการศึกษาระดับใดก็ตามก็ย่อมต้องการให้บุตรหลานของตนเองมีความรู้ความสามารถสูงสุด ตามกำลังความสามารถที่ตนเองจะส่งให้เรียนได้ และเมื่อเรียนจบแล้วจะได้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ค็อบบินส์ (Dobbins. 1969 : 2973) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางด้านอาชีพของนักเรียนชายชั้นมัธยมปลายจาก 5 มณฑล ของรัฐหลุยเซียน่า พบว่าบิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพและเลือกศึกษาต่อ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ควรจะมีการแนะแนวเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการเลขานุการ และมีการพานักเรียนออกไปศึกษาดูงานด้านอาชีพเลขานุการและงานในสำนักงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะของการทำงานด้านเลขานุการที่สามารถทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในงานหน้าที่ในอนาคต ต่อไป
2. ด้านการยอมรับในสังคม ควรจะจัดให้มีการเรียนการสอนที่เน้นในกลุ่มวิชาชีพเลขานุการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จนทำให้บุคคล ภายนอกยอมรับกลุ่มวิชาชีพเลขานุการ
3. ด้านความถนัดและความสนใจ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนที่สามารถทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองได้ถูกต้องว่าตนเองมีความเหมาะสมกับกลุ่มเรียนใด เพื่อจะได้ตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาที่ตรงกับความถนัดและความสนใจตนเองมากที่สุด
4. ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการแนะแนวทางในการเลือกอาชีพให้แก่นักเรียนมากขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในงานอาชีพที่คิดจะทำต่อไปในอนาคต และควรเชิญบุคคลหรือวิทยากรจากสาขาอาชีพเลขานุการมาให้การอบรม เพื่อให้ความรู้และเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ซึ่งนักเรียนจะได้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกกลุ่มเรียนต่อไป
5. จากการทำวิจัยครั้งนี้ เห็นได้ว่า ยังไม่มีการทำวิจัยความคิดเห็นของครู-อาจารย์ ที่มีต่อการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการในสถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าเหตุผลในการตัดสินใจเรียนของครู-อาจารย์ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการเลขานุการให้มีคุณภาพและศักยภาพใน วิชาชีพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะ

ก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครู-อาจารย์ ที่มีต่อการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการกระจายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี ซึ่งจะช่วยให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือในเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ มากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาวิจัยติดตามผลผลิตคุณภาพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่จบการศึกษาไปแล้ว ในด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านบุคลิกภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ชูทรัพย์. (2515). *การเลขานุการ*. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะนําและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กัญญาภัค พิชญุตม์. (2540). *มูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นของนักเรียนโรงเรียนฝึกออาชีพ กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อุดลํานา.
- กรแก้ว อังนวัจน. (2537). *การพัฒนาชุดการเรียนรายบุคคลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพเลขานุการในสังคมสารสนเทศ*. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อุดลํานา.
- กรมแรงงาน. (2512). *การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย)*. กรุงเทพฯ : เอกสารอุดลํานา.
- กรมอาชีวศึกษา. (2531). *การเลขานุการ*. กรุงเทพฯ : องค์การคําศุสสา.
- กรมอาชีวศึกษา. (2531). *เทคนิคการเป็นเลขานุการ*. กรุงเทพฯ : องค์การคําศุสสา.
- กรมอาชีวศึกษา. (2540-2544). *แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 8*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. อุดลํานา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม*. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาช่างพิมพ์ วิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร.
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ลํานําน. (2540). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ : ลํานํานํานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชาญวิทย์ กลิ่นเลขา. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสมุทรสงคราม*. ปรินญานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. อุดลํานา.
- ชินพริ้ง สุรนันท. (2535). *มูลเหตุจูงใจของนักเรียนในการเลือกเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดลํานา.

ชูศรี วงศ์รัตน. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :

เทพนิมิตรการพิมพ์

ทวิศักดิ์ เป้าหล่อเพชร. (2541). **การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษา**

ในโรงเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ปรินญานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา)

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อัคราณา.

ทัศน ฌ สงขลา. (2538). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพประเภทวิชาคหกรรม**

ของผู้ปกครองและนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในสถานศึกษาสังกัดกรม

อาชีวศึกษากลุ่มภาคใต้. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา) กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. อัคราณา.

ทรงสมร คชเลิศ. (ม.ป.ป.). **การเลขานุการและการจัดสำนักงาน**. กรุงเทพฯ : วิ.เจ พรินเตอร์.

ทรงสมร คชเลิศ. (2543). **ความพึงพอใจในการเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน**

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพัฒนการชนบุรีและวิทยาลัยพัฒนการเขตพุน

สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. อัคราณา.

ทองวรรณ ศิริวรรณ. (2543). **แรงจูงใจในการเลือกหลักสูตรเศรษฐศาสตร์และการจัดการของ**

นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัคราณา.

วิชชัย ชัยจิรฉายกุล. (2513). **การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกเรียนวิชา**

สายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม

ปีการศึกษา 2512. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัคราณา.

นันทิกา เข้มสรวล. (2526). **การเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**

เขตการศึกษา 5 นครปฐม : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร. อัคราณา.

ประทุมศรี หุตะยานนท์. (2537). **เอกสารประกอบการสอนวิชาการเลขานุการ**. กรุงเทพฯ :

อัคราณา.

ปัญญา สังข์ภิรมย์. (2539). **ศึกษาเหตุผลการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพอุตสาหกรรมของ**

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมอาชีวศึกษา

ในกรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

พงศ์ สุวรรณธาดา. (ม.ป.ป.). **การเลขานุการ 2 ระดับอุดมศึกษา**. หน้า 4. กรุงเทพฯ :
พญาไทการพิมพ์.

พล แสงสว่าง. (2529). **อาชีพศึกษาและแนะแนวอาชีพ**. สงขลา : เทพการพิมพ์.

พรเทพ ถีทองอิน. (2533). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาเอกพลศึกษาของนักศึกษา
วิทยาลัยพลศึกษา**. ปรียานุพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง. (ม.ป.ป.). **การแนะแนวอาชีพและอาชีพศึกษา**. กรุงเทพฯ :
เอกสารอัดสำเนา.

พรรณี เกษกมล. (2530). **ทฤษฎีและกิจกรรมแนะแนวอาชีพ**. กรุงเทพฯ : แผนกแนะแนว
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ.

เพ็ญศรี จินดาศักดิ์. (2535). **“การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี**. ปรียานุพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

โมนิกา สัจจภูมิ. (2534). **“ผู้นำคนใหม่ของสมาคมเลขานุการ,” ใน *Working Women Events***.
กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์ผลชัย.

รัตนา อัสวานวัตร. (2541). **สมรรถนะของเลขานุการกับการจัดการสำนักงานอัตโนมัติ**.
วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. อัดสำเนา.

ลัดดา กิตติภาต. (2538). **จิตวิทยาสังคมประยุกต์ทางการศึกษา**. ภาควิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ลัดดาวัลย์ ใ้วตระกูล. 2528). **การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผน
การเรียนวิชาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดลำปาง**.
ปรียานุพนธ์ กศ.ม. (การแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

วัชร ทรัพย์มี. (2533). **การแนะแนวอาชีพ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาสนา เจริญวิเชียรฉาย. (2531). **สิ่งจูงใจของนักศึกษาในการเลือกเรียนวิชาเอกศิลปหัตถกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

ศรีสุดา ตันธิโยธิน. (2540). **สมรรถนะในการปฏิบัติงานของเลขานุการที่ปฏิบัติงานในสถาน**

- ประกอบการเพื่อการส่งออกในสภาพที่เป็นจริง และควรจะเป็นตามความคิดเห็นของ
ผู้บังคับบัญชา. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา) กรุงเทพฯ :**
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. อุดลำน.
- ศุภวดี บุญญวงศ์. (2538). **เอกสารคำสอนอาชีพศึกษาเบื้องต้น.** สงขลา : ภาควิชาแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชัย เจนจตุรงค์. (2542). **แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของ
นักศึกษา ในวิทยาลัยพัฒนการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.**
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำน.
- สมบัติ สุขสมบูรณ์. (2540). **การศึกษาปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญศึกษา
และสายอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.**
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำน.
- สมบูรณ์ พรรณาภ. (ม.ป.ป.) **จิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.**
- สมพงษ์ จิตจรัสอำพัน. (2540). **องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายบริหารธุรกิจ
ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำน.**
- สมพงษ์ พุทธเจริญ. (2538). **การเลขานุการ. กรุงเทพฯ : เทพรัดการพิมพ์.**
- สว่างจิตร์ พัทธมณีปกรณ์. (2541). **เหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาเอกคอมพิวเตอร์ของนักศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำน.**
- สันติพงษ์ เจริญศรี. (2543). **มูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนวิชาพื้นฐานอาชีพอุตสาหกรรมของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำน.**
- สายัณห์ จันทวิภาสวงศ์. (2528, 2 กุมภาพันธ์). **“ผู้จัดการ : บางครั้งก็ฟังเพราะเขาได้
เหมือนกัน,” ผู้จัดการ. หน้า 8.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2541). **การจัดระดับคุณภาพการศึกษา.**

- กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุชา จันทรเฒ. (2541). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธยา จงสว่าง. (2540). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผนสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. อัดสำเนา.
- สุพรรณิ เสาวดิ. (2543). **มูลเหตุจูงใจในการเลือกเรียนกลุ่มวิชาการบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุพัตรา สุภาพ. (2538, 8 กรกฎาคม). **“สู่ความสำเร็จอาชีพเลขานุการ,” อรุณสวัสดิ์**. หน้า 88.
- สุพิน เปรมศรี. (2536). **สาเหตุการเลือกเรียนวิชาชีพของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดชลบุรี**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุภาภรณ์ เลอเลิศวิชย์. (2542). **การเลือกศึกษากลุ่มวิชาชีพของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา) กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. อัดสำเนา.
- สุมาลี จุลเจิม. (2540). **แรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- สุวรรณ วัฒนวงศ์. (2538). **จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2521). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). **ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ หจก. ศ.ส.
- หทัยกร พันธุ์งาม. (2540). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเลขานุการในสังคมสารสนเทศ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- อรอนงค์ ัญญะจัน. (2539). **การแนะแนวอาชีพ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อัมพรศรี พรพิทักษ์ดำรง. (2534). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาเกษตรศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

(คหกรรมศาสตร์ศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
อัคราณา.

อุษณา เจริญไวย. (2531). **การแนะแนวอาชีพ**. เลข : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ สหวิทยาลัยอีสานเหนือ วิทยาลัยครูเลย.

อุษณีย์ ตูลาบดี. (2538). **สู่ความสำเร็จของเลขานุการมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ.

อุไรวรรณ โพธิเวชทัญญ. (2539). **สิ่งจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรธุรกิจศึกษาของนิสิตระดับ
ปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
(ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัคราณา.

Agnew, Peter L. (1954). James R. Mehan and Foster W. Loso. **Secretarial Office Practices**.
5th ed. Cincinnati : South-Western Publishing.

Cronbach, Lee J. Joseph (1970). **Essential of Psychological Testing**. 3rd ed. New York :
Harper and Row.

Dobbin, Loy Henderson. (1969, September) "Educational and Occupational Aspirations and
Expectations Of High School Senior Boys in Five Louisiana Parishes." **Dissertation
Abstracts International**.

Eddy, Vanik Silas. (1969, September) "The Influence of Selected Factors on the Vocational
Choices of Vocational Agricultural Students in Louisiana". **Dissertation Abstracts
International**.

Garrison, Kari G. (1956). **Psychology of Adolescence**. 5th. ed., Englewood Cliff, New Jercey :
Prentice Hall Inc.

Ginzberg, Eli. (1974). **Career Guidance**. New York : McGraw-Hill Co.

Herberg, F. (1959). **Motivation to Work**. New York : John Willey and Sone.

Holland John L. (1973). "Making Vocational Choice," **A Theory of Career**. New Jersey :
Prentice-Hall.

Hoppock, Robert. (1968). **Occupational Information**. New York : McGraw-Hill Book Co.

Maslow, A.H. (1954). **Motivation and personality**. New York : Harper and Row Publishers.

Murdoch, Joshep S. (1969, December) "The Influence of Selected Factors on the Vocational
Choices of Vacation Agricultural Students in Louisiana." **Dissertation Abstracts
International**.

Patterson, G.H. (1973). **Theories of Counseling and Psycholotherapy**. 2nd ed. New York :

Harper and Row Publishers.

*Roe, Anne. (1964). **The Psychology of Occupations.** New York : John Willey and Sons, Inc.*

*Rosenberg, M. and E. Peter. (1970). **Occupation and Value.** Illinois : The Free Pres.*

*Super, Donald E. (1960). **The Psychology of Careers.** New York : Harpas and Row.*

*Witterauer, Martha Anne. (1980,). Job Satisfaction and Faculty motivation. **Dissertation***

***Abstracts International.** 41 (2) : 608.*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย () ลงในช่องที่ตรงกับท่าน

1. สถานศึกษา

- () วิทยาลัยพาณิชยการเซตุน
- () วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี
- () วิทยาลัยพาณิชยการบางนา

2. ระดับผลการเรียน

- () คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00
- () คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

3. อาชีพผู้ปกครอง

- () ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- () พนักงานบริษัท
- () เกษตรกร
- () ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- () อื่น ๆ ระบุ

4. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

- () ระดับประถมศึกษา
- () ระดับมัธยมศึกษา
- () ระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2

เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย () ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งมีความหมาย

ดังนี้คือ

คะแนน 5	หมายถึง	นักเรียนใช้เหตุผลนี้ในการตัดสินใจมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	นักเรียนใช้เหตุผลนี้ในการตัดสินใจมาก
คะแนน 3	หมายถึง	นักเรียนใช้เหตุผลนี้ในการตัดสินใจปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	นักเรียนใช้เหตุผลนี้ในการตัดสินใจน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	นักเรียนใช้เหตุผลนี้ในการตัดสินใจน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	เหตุผลในการตัดสินใจเรียน กลุ่มวิชาการเลขานุการ	ระดับเหตุผลในการตัดสินใจ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	เพื่อนสนิทแนะนำให้เรียน				3	
2	อยากเรียนวิชาตัวเลข	3				

จากตัวอย่าง

ข้อ 1 หมายความว่า การแนะนำของเพื่อนมีผลต่อการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการน้อย

ข้อ 2 หมายความว่า วิชาตัวเลขมีผลต่อการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	ระดับเหตุผลในการตัดสินใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า					
1	เมื่อเรียนจบแล้วสามารถหางานทำได้ง่าย					
2	สามารถเรียนต่อได้หลายสาขาวิชา					
3	มีงานอาชีพรองรับทั้งในภาครัฐและเอกชน					
4	มีโอกาสประกอบอาชีพที่มีรายได้มั่นคงทำให้มีฐานะความเป็นอยู่ของตนเองดีขึ้น					
5	มีโอกาสสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและวงศ์ตระกูล					
6	มีโอกาสเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้บริหารได้					
7	เป็นวิชาชีพที่ทำให้ได้ปรับปรุงพัฒนาทักษะของตนเองอยู่เสมอ					
8	เป็นวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน					
9	เป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางธุรกิจและเศรษฐกิจ					
	ด้านการยอมรับในสังคม					
10	เป็นวิชาชีพหนึ่งที่วงการธุรกิจยอมรับ					
11	สังคมปัจจุบันยอมรับบุคคลที่เรียนวิชาชีพการเลขานุการ					
12	สามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป					
13	เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติได้รับการยกย่อง					
	ด้านความถนัดและความสนใจ					
14	ตนเองมีระดับความสามารถเพียงพอที่จะเรียนวิชาชีพนี้					
15	เป็นวิชาชีพที่ทำให้ตนเองรู้จักวางแผนจัดระบบงานภายในหน่วยงานได้อย่างดี					
16	เป็นกลุ่มวิชาที่ตนเองสามารถทำคะแนนสอบได้ดี					
17	เป็นวิชาชีพที่ตนเองต้องใช้ทักษะไหวพริบด้านการฟัง การเขียน					
18	เรียนวิชาชีพตามความถนัดของตนเอง					
19	ชอบเรียนเพราะเป็นวิชาชีพที่ได้ใช้ความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์มาก					
20	ชอบเรียนเพราะเป็นวิชาชีพที่ได้ใช้ความรู้ด้านทักษะและการจัดการเป็นอย่างดี					
		ระดับเหตุผลในการตัดสินใจ				

ข้อ	เหตุผลในการตัดสินใจเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านความถนัดและความสนใจ					
21	ชอบเรียนเพราะทำให้มีความสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี					
22	ชอบเรียนเพราะทำให้มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
23	ตนเองมีทักษะในการใช้เครื่องใช้สำนักงานได้เป็นอย่างดี					
24	ตนเองเป็นผู้สามารถเก็บความลับของนายจ้างและหน่วยงานได้ดี					
25	ตนเองมีความสามารถบริหารจัดการงานให้นายจ้างและหน่วยงานได้ดี					
26	ชอบเรียนวิชาเลข					
27	เป็นกลุ่มวิชาที่ตรงกับความสนใจของตนเอง					
28	มีความสนใจในงานเกี่ยวกับด้านเลขานุการเป็นพิเศษ					
29	ชอบเรียนเพราะสามารถเลือกเรียนได้โดยไม่จำกัดคะแนนเฉลี่ยสะสม					
30	วิชากลุ่มเลขานุการเป็นวิชาที่น่าสนใจกว่ากลุ่มวิชาอื่น ๆ					
31	อยากเรียนรู้และฝึกฝนทักษะด้านวิชาชีพเลขานุการ					
32	อยากเข้าร่วมการแข่งขันทักษะวิชาชีพด้านเลขานุการ					
33	ประทับใจครู-อาจารย์ในคณะวิชาการเลขานุการที่ให้ความสนใจเอาใจใส่ต่อผู้เรียน					
	ด้านผู้เกี่ยวข้อง					
34	ตัดสินใจเรียนด้วยตนเอง					
35	ผู้ปกครองแนะนำให้เรียน					
36	ญาติพี่น้องแนะนำให้เรียน					
37	บุคคลที่ประกอบอาชีพเลขานุการแนะนำให้เรียน					
38	เห็นความสำเร็จของบุคคลที่ประกอบอาชีพนี้					
39	ประทับใจวิทยากรที่วิทยาลัยเชิญมาบรรยายด้านเลขานุการ					
40	เมื่อจบการศึกษาจะได้นำความรู้ไปดูแลกิจการของครอบครัว					

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิต

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพันธ์ ลิ้มไทย

หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร. ละเอียด รักษ์เผ่า

อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์

อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววิจิตร เพื่องฟูตระกูล
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 23 เดือนกันยายน พ.ศ. 2504
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	450/47 ซอยอยู่ดี แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพฯ 10120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพฯ 10140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2523	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (การเลขานุการ) วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การเลขานุการ) วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
พ.ศ. 2526	ประโยคครูมัธยมธุรกิจ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
พ.ศ. 2531	ศิลปศาสตรบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) สหรัตนโกสินทร์วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2534	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ